

СПОРТ
Моздакерча яхье 17 майдилг
яьккхар Долакха-Юртарча
грэпплераша

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

№47 (12724)
ОагIой
буттг,
11 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

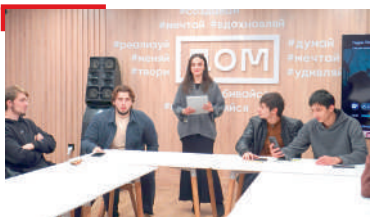
ПАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

НАЪХА ХЪАШТАШ

Россеташ массайолча
оагIорахъара тоадара
балхаш деш я токаца

4

ЗАМАНХОЙ

Магасе кагирхой
политикан викалий
гуллам хилар

7

БЕРІЙ ДУНЕ

Белгталарча берашта
дола концерт хилар
вай мехка

9

ГОВЗАНЧАШ

Магасе «Гордадега
каьхат яздар» яха
болам дIаболабир

14

ІАЛАМ ЛОРАДАР

Эса цIендеш баьча
балхага хъежар,
Іалама гIулакхех
йолча министерствон
кулгалхо

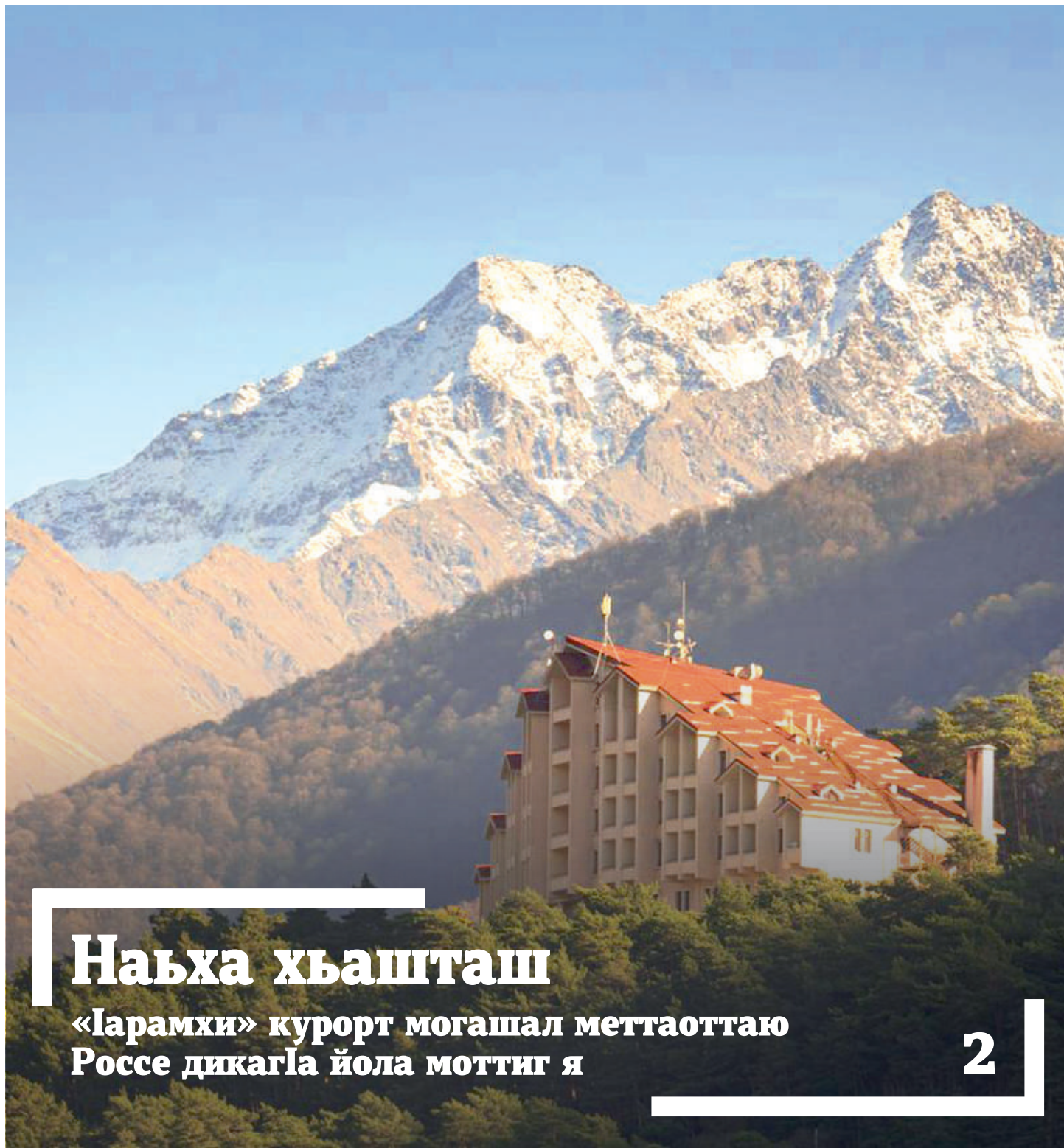
15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Наъха хъашташ

«Іарамхи» курорт могошал меттаоттаю
Россе дикагIа йола моттиг я

2

Ноахалий бувзам

ПалгIайчен
ГКК Даьймехка
турпалхой
Ди белгалдир
концертаца

3

«Іарамхи» курорт мөгашал меттаоттаю Россе дикагҕа йола моттиг я

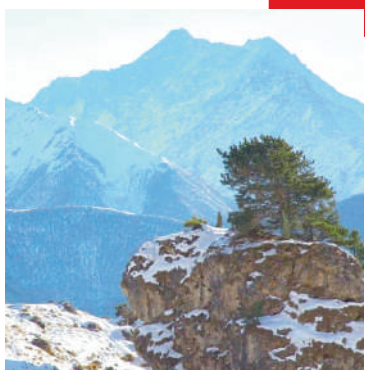
Аькхенаькьан Марем

«Преми Russian Traveler 2025» яхача лостамагҕа дҕабиьхача балхах, Россерча дегҕа мөгашал меттаоттаеча моттигашта юкье толашагҕа я, аьнна, кьоастайир «Іарамхи» курорт. Россе тайп-тайпарча моттигашкара 500 совгҕа проект яр яьхашта юкьеяхар.

Советски ханашка денз, цигара моттиг, фо дарбане, дика лоархҕаш да. Бҕаь шу хьалха денз, нах ихаб цига тайп-тайпарча моттигашкара шоай дегҕа хьал меттаоттаде. Вай мехкадас Келаматанаькьан Махьмуд-Іаьлас

белгалдир, курорта толам хилар мехка туризм йоаржаяра тҕехьа дҕабиьхача балхаца; вайцигара Іалам беркате, наха хьаьша тҕаэцар лакха лоархҕаш хиларца дувзаденна долга.

«Иштта йолча проекташа цу оагҕонцарча балхаца боккха пайда боаржабу. Дикка кьахьегаш да вай тахан керда наькьаш, моттигаш хьаеллаш, туризма хьал меттадоаладеш», - аьлар Мехкадас. Цо теркалдечох, «Туризми хьаьша тҕаэцари» яхача кьамаан проектага гҕолла дҕахьоча балха пайда беш да из деррига.

Гҕалгҕай гостиницаш хьалйизар 60% да

Аькхенаькьан Марем

Керда шу гарга мел гҕорт, Гҕалгҕай мехка туристаш ух. Карарча шера, юкье-ра дҕалаьрхҕача, хьаьший цҕенош хьалди-зад 60%, из дҕадахача шера хинначул 10% дукхагҕа да.

Гҕалгҕай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша яхачох, дукхагҕа хьаьший боагҕаргба Жҕайрахьа кхале. Гҕалгҕайче кхача лерхҕаш ба 10 эзар туристаш. Вай мехкаца иштта безам хилар дувзаденна да, чурча туризма хьалаш лакхденна хиларца, иштта цу даькь тҕа керда наькьаш кхелла хиларца.

Гҕалгҕайче бҕарчча шера салагҕа таро луш дола хьалаш хьакхеллад. Вай хоза моттигаш, гҕалай архитектура, мах бола культу-ра, иштта хьаьший тҕаэца хар республикан дукхагҕа туристий терко тҕаозаш да», - аьлар мехка кулгалхочо Келаматанаькьан Махьмуд-Іаьлас.

Гҕалгҕайчен пайда шозза лакхбеннаб ялх шера

Аькхенаькьан Марем

Ялх шера Гҕалгҕайчен бюдже-та хьагойтар, ший пайда 4,4 миллиардагара 9,5 млрд сома-га кхачалца айбенна хилар. Цох хоам бир Гҕалгҕай Респу-бликан Кулгалхочун, Пачча-хьалкхен зарбан болх лелабе-раша.

Белгалду, из нийсденнад массайолча оагҕорахьара болх тоабарах, кьайлагҕа болх лела-беш дола хьал лаьгҕдарах. Цул совгҕа, шоай доалахьара хҕама леладераша Іаьдалца дика був-замаш леладу, керда балха мот-тигаш хьакхолл, инвестицеш юкьейоахаш.

Гҕалгҕайчен Кулгалхочо Ке-ламатанаькьан Махьмуд-Іаьлас,

уж толамаш дахарах дувцаш, белгалдир; иштта пайда луш хилар, мехка хьурмат тешшаме дегҕадоагҕаш хилара тешал да, аьнна.

«Воай доалахьара пайда – ахчанца вай таро тоалуш хилара кҕийле я. Из вай воаш хьадоаккха ахча да, из вай дҕадахийта йиш йолаш да эгга-ра лоархҕамерҕа дола декхараш

кхоачашдара: ишколаш, дар-банчеш хьалгьяра, тоаяра; наь-кьаш дегҕадоаладара; вахара хьалаш тоадара; дезал, бизнес хьаллацара», - аьлар респу-бликан Кулгалхочо.

Цо иштта тҕатехар, Гҕалгҕайчен Іаьдало из оагҕув дҕахо а дегҕайоалае лерхҕаш хилар, мехка бюджета таронаш йоаржаяра.

Мехкада: Республикан лоҕамхой - барт бола тоаба

Аькхенаькьан Марем

Россе белгалдир лоҕамхочун Ди. Гҕалгҕайчен кулгалхочо Келаматанаькьан Махьмуд-Іаьлас баркал аьлар Респу-бликан волонтерашта, цар нахаца цхьана бала, гҕайгҕа дҕахьош, новкьостал деш,

юстара боацаш, массана-хьа дакьа лоацаш хиларах, эшача новкьостал бахка кийча хиларах.

Республикан Кулгалхо-чо белгалдир, Гҕалгҕайче лоҕамхой болам барт бола тоаба хилар. Мехка кьахье-

гаш ба 13 эзар совгҕа тайп-тайпара ханаш яьнна нах, цар вҕашагҕтох итгаш лоҕамхой цхьанкхетараш. Дҕадахача шера цар дҕайихьар 400 кхе-таче, кхоачашийир 126 эзар совгҕа проект, иштта Іомавир 300 хьинар дола балха нов-кьост.

«Оаша дер доккха, эшаш дола гҕулакх да - новкьо-стал ду халача хана наха, гҕо а терко а лоаттаю. Шун кьа-хьегам лакха мах болаш ба. Баркал шоана шо юстара ца хиларах», - язду ший бувзама оагҕон тҕа Келаматанаькьан Махьмуд-Іаьлас.

Ноахалий бувзам

ГIалгIайчен ГKK Даьмехка турпалхой Ди белгалдир концертаца

ГIазданаькъан Ахьмад

Цхьорой А. Д. цIерагIча Лоаман кадетий корпусе цIайна хетадаь концерт хилар, укказа дездеш бар Даьмехка турпалхой Ди. Массазанна из дIахьош кийчо йир халкъа кхоллама, культуран кхетаченаш дIаяхъара долча Республикан цIено. Концерта программа хьаеллаш, цигарча исбахьален кулгалхочо Абдурзакова Аьсета, РДНТ кулгалхочун Зурабанаькъан Ахьмада цIерах баркал оалаш къамаьл дир:

«Даьмехка турпалхой Ди - из цIай да; Даьхе баьхан долаш шоай са Юдилла кийча болаш; денал, майрал гойташ латтарий сийна дIахьош дола. Цу дийнахъа дагабох дIаяхача ханашка, тахан латтача хана шоай цIераш цIаккханаьха дегашкара яргIоацаш йита вай майра бIухой, тIема ветеранаш. Царна карагIдаьннар яздаьд исторен оагIон тIа. ГIалгIайчен кадеташта, Лоаман кадетий корпуса хьехамчашта из ший белгала да. Цо безам хулийт кердача лакхаленашка кхача, Даьхенцара безам совбоаккх, Даьхен хургдолчун хьалхашка шоаш бехктотхаме хилар хьагойт».

Зурабанаькъан Ахьмада белгалдир, ГIалгIайчен ГKK курсанташ Даьхе лораяра дикача Iадатий тIехье хилар, цар хIара дийнахъа дIахьоча къахьегамо, цхьоагIо йолаш хиларо, дешарах кхеташ хиларо, Даьхенна гIулакх дара кийча хиларо из хьагойт, цунца гуш да турпалал, Даьхе езаш хилар.

Къаьстта баркал ала дезарех

ба кадетий хьехархой, иштта хьехамчаш, цар бу царех боккъонца бола къонахий, шоай Даьхенна мутIахъа бола бахархой.

«Укх дезаца дийнахъа аз дегчур баркал оал шоана, могаш а ираз долаш а хилда шо, шоай балха тIа, дешарца аьттув хилба шун даим, -йоах баркал оалача каьхата тIа.- ДIаяхача а таханарча а ханашкара вай турпалхоех даим шоана масал хилда, оаш хержа никъ ГIалгIайче а, иштта вай сийдола мохк Росси а дикача гIулакхашка бугаш ба».

Лоаман кадетий корпусе цIай дIахьош, сцена тIа гулбелар начIал дола вай зIамига бахархой. Сцена тIа араьлар «Мужече» яха Мужечара культуран ЦIен берий халхара ансамбль. Цун керте латт ГIалгIайчен культуран цIихеза болхло Итазанаькъан Осман, цу тоабо гойтар юха а ший лакха говзал хилар. Цар даь «Катюша» яха халхар дег чу дужаш дар дукхача наха. Боккхача безамца, дег чур, лакха говзал йолаш дIайихъар цар из программа.

Хьажа баьхкараш, ца совцаш, тIоараш детташ бар, дукха ха яккхар цу тайпара из халхар шоашта дезаьнна хилар гойташ. Цунца чакхбоалаш бацар ансамбла болх. Къонача халхарчаша юха а самукдаьккхар гулбеннарий. Цар хоза черсий халхар гойтар. Цига шоайла вIашагIкхеташ дар Iадаташ, таханарча заман хореографе оагIув.

Кхетаче дика дакъа лаьцар Эбарга-Юртарча культуран ЦIен йиIгий тоабо. Хьаьшанаькъан Имана, Дали цига Юмалуш бола

дика ха я, царна керте латт исбахьален кулгалхо Пхыленаькъан Фатима. Йижараша «Даьхен лорабой» яха илли аьлар. Цар цIенача, дег чу южаш йолча оазо зале сатем оттабир. ХIара дош хьахозаш дар баркал оалача тайпара, вай бIухой хестаьеш, кIаьдача оазо гулбеннарий дог хьестар.

Гулбеннарашта хьалхашка араьлар Сурхо тIарча №5 йолча ишкола «ЦхьоагIо» яха вокальни тоаба, цар дIаьлар «ГIалгIайче» яха илли. Исбахьален кулгалхочо Даканаькъан Лейлас кулгал деш, къонача иллиалархаша гойтар шоай екаш йола хоза оаз, цар кийчъь хинна программа къаман Iадаташ дегIадоагIаш хилар гойташ яр, наьха дегашка безам, шоай къамах доаккхал деш хилар дитар цар.

Лакхача боарам тIа бар цу дийнахъа Лоаман кадетий корпуса дешархой. КIаьнкаша, тIема

гIирс бийха, литературни композици гойтар. Из хетаяь яр Даьхен Турпалхошта - вай мехкахошта. Цар программаца видеоролик яр - цIихезача гIалгIай къамах болча Российски Федераце Турпалхой сурташ дар йоккхача экран тIа гуш.

ЧIоагIа тIоараш детташ, тIайцар «Са паччахьалкхен байракх», «Россена гIулакх дар» яха иллеш, уж дIаала араьлар «Лоаман кадетий» тоаба. Шоай хьехамчас, ГIалгIайчен цIихезача хьехархочо Гарбакханаькъан Любас кулгал а деш, ерригроссийски мехкашта юкьерча, иштта республикан иллиалархой яхьашка уж цкъа котало яккха Iийнабац, уж дика бовзаш ба наха юкье.

ЦIай чакхдоалаш, юххера а, «Вошал» яха илли дIааьлар. Цига лаьрххIа вийхавар «Престиж» яхача тоаба солист Зортанаькъан Гирихан.

«Дицлургдоацача концерто ший лар йитар цига хиннарий дегашка, - аьлар «Сердало» газетага Абдурзакова Аьсета.- Цу кхетачене керттера дакъа хетадаь дар Даьхе лораяш латтача бIухошта, цар денала, майрала. Концерта программа хIара номер Даьхен сийна вIашагIьеллаяр, цунца гойтар дIаяхача а таханарча а ханашка денал, майрал гойтача турпалхой сий деш хилар. Кхолламга гIолла довз берашта шоай мехка истори, иштта царех хул, хьатIайоагIа хана Даьхен гIулакх дара дикагIа дола Iадаташ дIахьоргдола тIехье.

СВО виь доакъашхочо хетаяь «Турпала парташ» хьайийллар Илдарха-ГIалий тIа

Гаьгенаькъан Марина

СВО доакъашхоех виь сага «Турпала парташ» хьаеллаш, кхетаче хилар Илдарха-ГIалий тIарча № 7 йолча ишколе. Из хоам «Сердалога» бир «Даьхен лорабой» яхача ганза болхлоша.

Даьхен гIулакха арабаьннача денал долча бIухой цIераш дагалаьцар гулбеннараша. Налганаькъан Ахьмад, Говрой Бахъаудин, Дзейтанаькъан Хьусен, Гуцаранаькъан Адам мохк лорабара оагIонца лорхIаье дакъа дIалаьца ба.

Хьехархошта, гаргарча наха, новкъошта бовз цар атта боаца никъ. Кхетачен доакъашхошта дийцар тIема аренашка цар гойтача майралах. Иштта № 7 йолча цу ишколе хьайийлай Украинерча тIема операце доакъашхошта хетаяь музей.

«Даьхен лорабой» ганзо МагIалбике СВО бIухой дезал тIайцар

Гаьгенаькъан Марина

«Даьхен лорабой» ганза гIалгIай филиало МагIалбика шахьаре тIайцар ЛаьрххIаца тIема операце бIухой дезал, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу паччахьалкхен моттига зарбан болх лелаьбеша.

«ЛаьрххIаца тIема операце ветераний, бейнача бIухой гаргарча наьха хаттарашка ладийгIар ГIалгIай Республикан Халкъа Гуллама депутата Дарсиганаькъан Мухьмада, «Даьхен лорабой» ганза вахара лостам бола болх лелаьбеша Коазой Хьаьмида.

МагIалбика кхален бахархой хаттараш дар дарба де араьха баха безаш хиларца, иштта вахара программаца дувзаьнна. Бейнача бIухой дезалашта новкъостал дир, царна хьалхадаьккхар де дезар, иштта психологически гIо дир. Массане хаттараш кастлуш кхоачашдаь хургда, аьнна, тешал дир», - хоам бу газетага.

4 НАЪХА ХЪАШТАШ

Наькъ тIа хиннача хатаре, лозадаьча берий хьал кхераме дац

Коазой Мадина

Машинашца хиннача хатаре лозадаь дий бери цар хьехархой Иочубигар республикан берий дарбанче. Карарча хана цар унахцIенон кхераме хIама дац. «Сердалога» из хоам бир цу оагIонцарча министертвон зарбан болх лелабераша.

Магасе дIачуоттача хиннад из хатар. Ишколе-ра «газель» - зIамига автобуси «Нива» яха машини вIашкакхийттай. ЗIамига автобус цхьан оагIорахьа дIаежай.

Хьехархо дIахо дарба де ИРКБ дIайигай, хIаьта бераш ДРКБ дисад. УнахцIенон гулакхех йолча Министерствос тIахьожам беш да из гулакх.

Халача хьале барашта, гIо дир Илдарха-ГIалий тIа

Гаьгенаькъан Мартина

Халача хьале болча бахархошта гIо лоаттадарах болча оагIон болхлоша 10 деза-ла новкъостал дир. Из хоам «Сердалога» бир шахьара администра-це зарбан болх лела-беча Кхоартой Мура-да.

«Шахьара даь гIонча волча Йовлой Тиму-ра аргIанарча кхетаче 10 сага чуденна деха-раш техкар. Царна юкье-ра виь саг арахьа дIаваха дарба де гIо дехаш вар, кхо моттиг яр молхаш-ца новкъостал дар дехаш, хIаьта кхаь дезало ваха-ра хьал меттадоалада-ра тIехьа оагIув хьаллаца шоай яхаш дехар дора. Дикка тахкачул тIехьагIа, цу массабарашта могаш дола новкъостал де лаьрхIар администра-це», - йоах тхога бенача хоамо.

Россеташ массайолча оагIорахьара тоадара балхаш деш я токаца

Галой Муса

«Кьилбаседа-Кавказ Россеташ»- «Ингушэнерго» ер-рига балха оагIонаш чулоа-цаш, тока саьргашта (ЛЭП) 0,4 кВ ремонт еш латт Шолжа-Шахьара керда нах баха Юхайшача моттиге.

Тока йIоахал - цхьа кило-метр я. Энергообъект хьалгьий бахархоша шоаш, из 2024 шера энергокомпане тIаййцар. Цхьа бахьан шоашта хьанийсденнача гIирсашца, дика токах кьайла-баьккха боацача саьрга гIирса хьалхашка латта декхар кхоа-чам болаш дIахьош дацар: цун низ 120 Вольт мара бацар. Цул совгIа, цу даькъ тIа каст-каста саьргаш вIашагIхьекхалуш мот-тигаш а нийслора.

Проект кхоачашгьеш, 24 керда аьшкабетона блоагий оттадергда, иштта тока саьр-гаш дIахьоргда цхьа километр (СИП). СИП геттара чIоагIа саьрг ба, из кхераме бац ло-табалара, е шоайла саьргаш вIашагIкхетара, е ара шелал эт-таяр аьнна гIорабеш а бац.

Цул совгIа, цу тайпара болх дIабахьаро лоха ток хилара дола хаттар кхоачашдергда, иштта токаца кхерамзле лораергьа За-овражни, ПхьарагIолганаькъан, Пхьугой урамашка дахача 30 ценна. ХIаьта цо таро лургьа тешшаме дикал йола ток лоат-

тае кердача ценошга.

«Керттера болх баь баьннаб. ТIехьара балха дакъя - керда ценош юкьедахара е езаш йола монтаж я, говзанчаша из болх а дикагIа тока саьрг бо-хийташ бергба. ХьатIадоагIа кIира чакхдоалаш, цу даькъ тIа

бахача наха зувргда докхий хувцамаш, ток лоаттаяра балха даькъ тIа: хьалха я сийрда, теш-шаме сердал», - аьлар Шолжа кхален тока бувзама филиала керттерча инженера Осканаь-къан Мухьмада.

Вахара йокккха ши гIишло хьалгьяр, лаьрхIаца беса дIадода

Коазой Мадина

«Бахархой хьалаш хьаллацар», иштта «Дика хьалаш» яхача паччахьалкхен программаш-та чудоагIаш; ГIалгIай мехка хьалгьеш я 200 сага лаьрхIа йола МагIалбика психоневро-

логически интернат, цун кон-тракта мах ба 1 млрд 566 млн сом, иштта тоадеш да Сурхо тIара ветераний ЦIа, контрак-та мах 213 млн сом. Уж шак-кхе а моттиг хьатIадоагIаца шерга яргьярех лоархIаш я.

ГIалгIай Республикан гIишлошгьара министра гIончас Манкенаькъан Илеза яхачох, хьалхарча гIишлонна карарча шерара ахча дIадахад 100% - 521 млн сом.

ШолларIа моттиг укх шера яь йоалаш латт. Цига карар-

ча хана 213 млн сомах, укх ха-нага кхоачаш дIадахар 171 млн сом да, цох 80% хул. Юхедисар хьадала дезаш да. ОагIой бетта 15-ча денга кхоачаш, кассе гIолла карарча шерара ахча 100% дIадаха хургда», - аьлар Манкенаькъан Илеза.

Шолжерча Iаьдало кьахьег, йоал ца луш йола моттигаш гучайоахаш

Гаьгенаькъан Мартина

ГIалгIайчен Шолжа-Шахьа-ра бахархоша болх дIахьу, йоал яла еза моттигаш гучайоа-хаш. Цу гулакха хетаяь кхета-че дIайихьар моттигерча мэре, яхаш, дийцар «Сердало» газетага

из болх вIашагIбеллараша.

«Кхетаче дIахьош, хьурматеи ахчани даькъа отдела кулгалхо-чо Баркинхой Аслана йоал йоа-хача болхлошца цхьана дийцар, кьайлагIа болх лелабеш хилар гу-

чадаьха йола зIамига, юкьера кьа-хьегама моттигаш (МСП) дIаязгьара хаттараш. Iаьдала лоархIаме да патента оагIорахьара болх нийса дIабахьар, кьахьегама оагIонаш ле-лаяр, иштта йоала балхах пайда эцар, йоал ялара даькъ тIара хьал, шоай доалахьара хIама леладеш

болча наха нийса леладар, цу юкье Iаьдала бокьонаш телха а ца еш. Из оагIув кьаьстга техкар гулбеннара-ша», - аьлар хоамо.

Комиссена хетачох, из болх цхьана дIабахьа безаш ба, йоал яла езача моттигаша беш бола болх гу-чабоаккхаш.

Хургболча нах хатарех кIалхар-боахачар Даьхенцара безам кхебу

Гаьгенаевскан Марина

ГIалгIай мехкарча хургболча нах кIалхарбоахачарна Даьхенцара безам, иштта бIухой лерхIам хилар хьалхадоккх. Даьхенна Турпалхой Ди хиларца дувзаденна, ЛаьрххIача тIема операце ветерана-наша Шоанай Муслимана, ЧIасанаевскан Акрмана цIерца кьовсам лоттаберий колледжа студенташца кьамаьл дир, яхаш, дийцар дешара моттига администраце.

«ТIема ветеранашца, кастлуш наьха кхерамзле лорae отта безача кагирхой кьамаьл кхетам балара тIехьа доагIаш дар. Дешархоша дика кхетадир, ноахалгара ноахалга доалаш, Даьхен истори леладе дезара бахьан малагIа да, иштта воккхагIвар лархIар, Даьхе езаш хилар мел лоархIаме да. Цар дийцар боккьонца бола турпалхой мишта хул, цар оамалех. ЧIасанаевскан Акрмана кьонача дешархошта дийцар Даьхе лорae латтача бIухой деналах, цар исторех», - аьлар хоамо.

Илдарха-ГIалий тIа белгалдир, Даьймехка турпалхой Ди

Гаьгенаевскан Марина

ГIалгIайче белгалдир ханорга тIара лоархIаме таьрахь - Даьймехка турпалхой Ди. Цунца дувзаденна Илдарха-ГIалан №1 йолча юкьерча ишколе хьайийлар Дзовранаевскан Бембулата, Iажанаевскан Мухьмада цIерах «Турпалхочун парта», яхаш, дийцар «Сердало» газетага «Даьхен ло-

рабой» ганза гIалгIай филиала кулгалхочун гIончас Джанхотанаевскан Мадинас.

«Турпалхочун парта» хилар бахьан долаш, дешархой таро хилар Даьхен хьашташ кхоачашдеш бейнача бIухой вахар а тIема гIулакх а довза. Ше кьамаьл деш, дешара моттига кулгалхочо ЧIасанаевскан Заремас, иштта ганза вахара болх

лелабеча Темарханаевскан Ийисас, Чиймарзанаевскан Марема, хьехархоша белгалдир ЛаьрххIача операце доакъашхоех болча дагалоаттама лоархIам боккх хилар, Даьхенцара безам хила безилга. Бераша шоай аргIагIа из цIай хоздир тайп-тайпарча халхаращца, илешца, дукхагIча даькье Даьхенцара безам хестабеш дар уж», - аьлар хоамо. Беза хьаьший болаш

Илдарха-ГIалан №1 йолча юкьерча ишколе бийхабар бейнача бIухой дезал, тIема ветеранах Хазанаевскан Iаьла, Дзовранаевскан Исропил, Темарханаевскан Амиран, Хьаьшанаевскан Руслан, Махлой Михаил, Горсовета, моттигерча администраце викалаш.

Кхетаче чакхйоалаш, хьаьшашта дагалоаттама совгIаташ делар.

Сага бокьоний Ди дездеш бар вай мехка

Коазой Мадина

Оаглой бетта 10-ча дийнахь, дерригача дунен тIа санна сага бокьоний Ди дездеш бар вай мехка а. 1950-ча шера ООН Керттерча Ассамблея наьха бокьон-

наш лархIара тIехьа юкьедаьккх цIай да из. ЦIай дездар хьаллоацаш, бахархошка кьамаьл дир вай мехкарча сага бокьонех волча викала ЦIечой ИбрахIима.

«Оаглой бетта 10-ча дийнахь яьча чIоаглон юкье чулаьцар; сага политически, экономически, культуран оагIонашцара, вахарера бокьонаш. Дерригача дунен тIарча наьха бокьонаш лархIара тIехьа эшаш

хилар из декларации. Адамашта юкьера барт, безам чIоагIбеш цIай хилда цох! Аьттонца, беркатаца, иразе, масса оагIонашцара бокьонаш лоархIаш хилда шун вахара денош!» - аьлар ЦIечой ИбрахIима.

Магасе лохаш ва ше вола моттиг кьайлакхухьа зуламхо

Йовлой Ясмина

ГIалгIайчен Магасе полице лохаш ва куташк, цо Iехаваьв моттигера вахархо 100 эзар сома, яхаш, дийцар «Сердало» газетага бокьонаш лорaeраша.

Зуламхочо Интернети хоам баьб; мах бара даькь тIа болх бе саг веза, аьнна. МаIасаг цох тийшав. Цо дIадахийтар 96 эзар сом.

Цул тIехьагIа, зуламхо вайна дIаваьлар. Ахча хьадаккх таро хиланзар. Полице вера зе хиннар, цига лаьрххIача статья доагIаш дола уголовни гIулакх хьа-дийллар.

ГIалгIайче гIолла йолча МВД хьалхадоккх: шоашта зуламхо нийсвеннавале, цох сиха хоам бе полицега, зуламхочо бувзамашка лелаяьча аккаунтах, е электронни почта адресах, е телефонах.

Кьаьнара кхалнаьха тIехкар корадир лоаман моттигашка

Гаьгенаевскан Марина

Лоаман моттигашка тохкама балхаш дIахьош болча археологашта, кьаьнара кхалнаьха тIехкар корадир. Гирети яхача гIалай доазон тIара корадир тIехкар. «Сердалога» из хоам бир гIалаш меттаоттаярах йолча «ТIехьале» яхача ишкола кулгалхо волча Султиганаевскан Рамзана.

«Археологаша теркалдир, тIехкар цхьа ший тайпара шод баь долга. Иштта тIехкарах дIахетта кIада бохча доаллар. Археологаша белгалдечох, тIехкар леладаьр йоI хиннай, цар тохкаргда из бохча фу чулеладеш хиннад», - йоах тхога бенача хоамо.

Белгалде деза, цигара ко-раеш латтача хIамаша вайна селханарча вахарера даьй, ноаной гIулакхаш довзийтилга.

Къахъегам-хошца гѳулакх боаггIача боараме леладе Iомабергба балха дай

Гаьгенаькъан Мартина

Наха болх лоаттабераш-та шоай гѳулакх боаггIача боараме мишта тоаде деза хъехаргда, укх бетта 12-ча дийнахъа, Магасерча таьрахъаш-ца дувзаденнараш доаржадарах йолча моттиге дIаьхъа лерхIача кхетаче. Из хоам «Сердалога» цу моттигера бир.

«Ишкол 21» яхача моттиге нийсса дий даьлча гуллургба бизнесменаш, йоккха йоацача шахьарашкара юкъярлен оагIонцара болхлой, иштта кхыбараш а. Бизнесмена СББК гIишлон компанена, «Джигит» яхача парикмахерскешта, «ВIашагIкхетара моттиг» кафешта, кофейнена доал деш волча Кхоартой ИбрахIима боккха болх дIахьош ше теркалдаьрех, шаьрдаьрех дувцаргда цу кхетаче. Цъацца хIама леладе безам барашта боккха пайда беш хургъа из моттиг», - йоах тхога бенача хоамо.

ИТ е цун гарга йолча оагIонца, бизнесаца, дешарца, Илманца дувзаденнараш чулоацаш хургъа Говзанч.Хаб проектагIа гIолла дIахьош йола из лоархIаме кхетаче.

Толамга кхачар

Карачаевск-Шахьаре Илман кхетачен юкье дакъа лаьцар Гиренаькъан Мухьмада

Гаьгенаькъан Мартина

Вай мехкарча паччахьалкхен университета магистрант вола Гиренаькъан Мухьмад Къарший-Черсий мехкарча таханарча Россехьурмата доал дарах болча оагIонцарча кьонача говзанчий, студентий Илман кхетаче дакъа лоацаш хилар, вай республикан викал волаш. Цу гѳулакхо хьагойт, Къилбаседа Кавказе, Россехь вай кагирхой Илман оагIонца дувзаденнараш тоадара тIехъа къахъегаш болга. Белгалде деза, гулбеннача цу кхетачен доакъашхоша шоай Илман балхаш гойталга.

Хланз 14-гIа дIахьош я цу мугIарера кхетаче. Къарший-Черсий мехкарча Алиев Iумара цIерах йолча университете дIайихьар из лоархIаме кхетаче укх шера. Цига гулбеннабар Мсквера, Санкт-Петербургера, Ростовера, Шолжа-ГIалий тIара, Магасера, Буро тIара, Самарера викалаш.

«Аз чIоагIа доаккхал ду цу моттиге сай дакъа лаца аьттув

хиларах, йоккхача кхетаче къамаьл де бокъо яларах. Цига се дIавехар, дIахо айса хьоча къахъегаме наькъ тIа наькадаргда, аьнна; дог тийша ва со. Са дега боккха тоам баьб цу гѳулакхо. Сай кафедранна а доккха баркал оал аз тахан. Цар оагIув хьаллоацаш хиларах; иштта лоархIаме йолча кхетаче дакъа лаца, дIавозийта аьттув хилар тахан.

Тха оагIув хьаллоацаш, дог ураоттадеш мел хиннарашта а баркал аргдар аз дег чура. Цигара хьаййцар, теркалдаьр эшаш ха отгаргъа са балха юкье, сона лоархIме да къаьбстта из хIама», - дийцар вай мехкахо. Хьурматаца, доал дара оагIонца, хIама доаржадарца дувзаденнараш хьалхадояхаш; болх бар Илман кхетаче дIахьош хиннар. ОагIой бетта 5-ча денгара 6-ча денга кхаччалца, йоккха культуран оагIонцара программа яр царга Къарший-Черсий мехка хъежаш.

Цихеза суртанча хиннача Крымшамхалов Пашай Ислама музейе-цIагIа воккхача говзанча балхаш, цун вахара наькъа-

ца дувзаденнараш дайзар викалашта. Цихезача альпинисташа лелаяь хIамаш, тIема ханашца дувзаденнараш, совгIаташ, тахан корадоягIаш доаца книжкаш дайра царна лоамаш тIа бувларашта хетаяьча зале.

Иштта цига дIайихьар «Селханарча ханагара кхоаненга» яха пхьараша хьаяьча хIамай куц гойта кхетаче-экскурси. ДПИ, дизайна кафедра кулгалхо йолча Эсеккуева Казимарас дIайихьар из хьаьшашца. Селханарча вахаре хинначар таханарчарцара цар бувзам бовза

аьттув хилар кьонабарий.

«Вай вошал леладеш йолча республике тхоаш мишта тIаййцар дувца лов сона... ЧIоагIа безаме, дег тIа йIовхал йоссийташ, цъа ший тайпара хоза чакхдаьлар деррига а. Гуш дар цу наьха тхоца лерхIам болга. Иштта догдика, цIена нигат дола, беркате нах хIара денна бетталуц вахара наькъ тIа. Къаьбстта чIоагIа дег чу дийшар сона сай къамах лаьца цар аьнна дешаш», - белгалдир Гиренаькъан Мухьмада.

«ЗIамигача Даьхен доккхий хаттараш Москве дувцар» яха кхетаче

Аькхенаькъан Марем

Россе столице «ЗIамигача Даьхен доккхий хаттараш» яха кхетаче-гойтам хилар, из вIашагIбеллар «Росси - тароний мохк» яхача Президента майдан тIа. ГIалгIайчера цига дакъа лоацаш бар - доал деча даькъ тIара Кхела кулгалхо Лаьнанаькъан Ахьмад, Магаса мэр Тиймарзанаькъан Муса, иштта шахьара Кхела кулгалхо Дарсиганаькъан Хаваж-Бахьаудин.

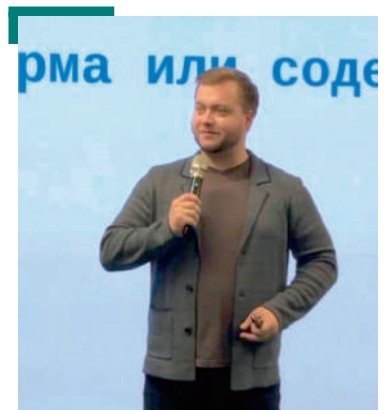
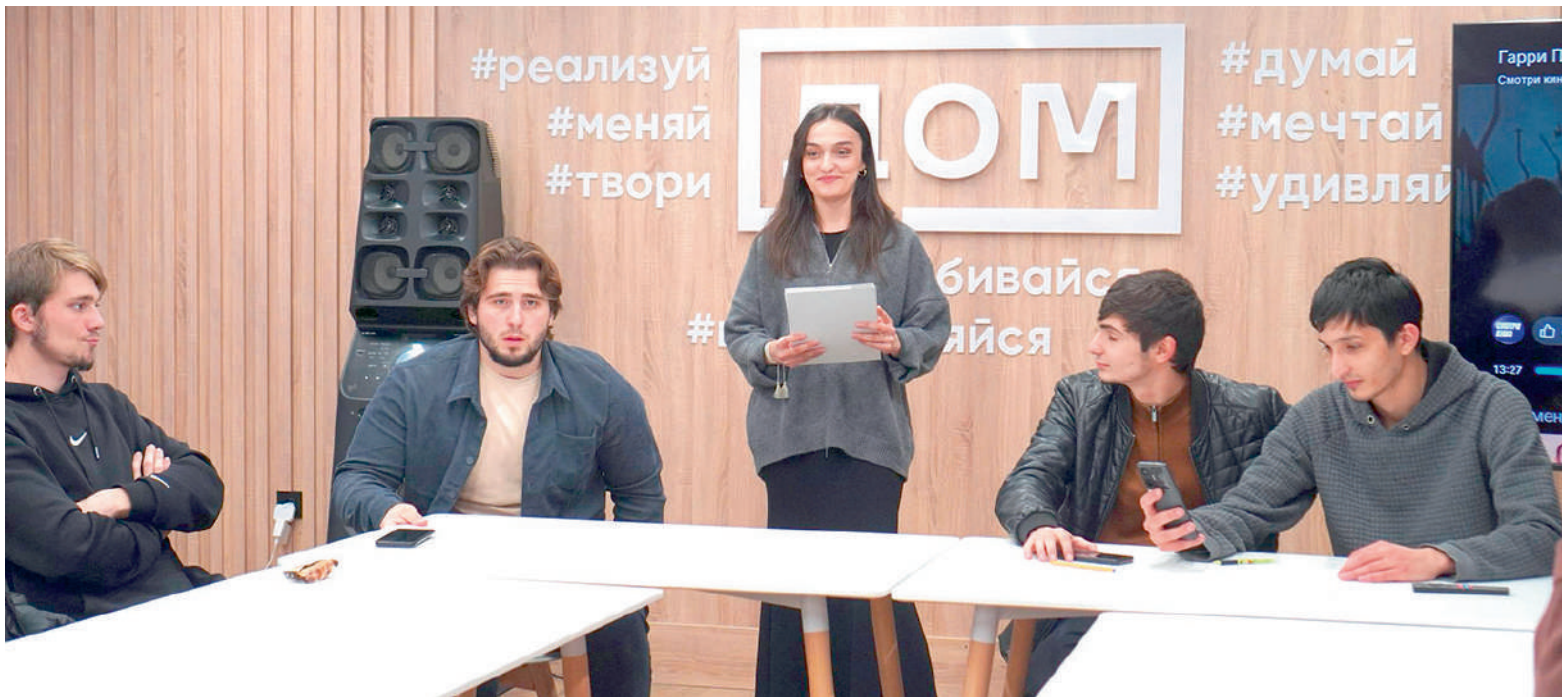
Цу кхетаче берригача мехкара гулвелар 750 саг, иштта Россехь Паччахьалкхен доакъ-

ашхой, парламента, президента Администраце викалаш.

ГIалгIайчен Кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас белгалдир; цига гIалгIай викалаш хилар лоархIаме да, аьнна. Цо аьлар, цу кхетачено таро лургъа мехка бахархошта, пайда луш йола проекташ кхоачашье.

«Къаьбстта доал деча даькъ тIа дикагIа довзаш хул бахархой хьашташ. Укхаза тIаьцаш да хIара деннарча вахаре эшаш дола дешаш кхоачашдар - урамаш тоадаргара вахара моттигашка кхаччалца», - аьлар республикан Кулгалхо.

Магасе кагирхой политикан викалий гуллам хилар

Кхузанаькъан Сафия

Магасерча лоамхой тароний центре гулбелар кагирхой, политикан викалаш. Уж гулбалара бахьан дар деглаахара даькъ тлара лоархлеме хат-

тараш дувцар. Из хоам «Сердало» газетага бу гуллам влашагбеллараша.

«Кагирхой Цено тлаийцар начлал дола, моллагла керда гулакх хьаделла, из дладахьа

кийча бола кагирхой. Тароний центра лоамхой (РЦД) хьежар шоай балха даькъ тла керттерча хаттарашка, шоашта ховш дар шоайла дийкьар, цхьаогло хилара низ хоалуш бар, из да болама керттердар», - йоах

хоамо.

РЦД кулгалхочо Галай Назира белгалдир, шоайла буьзам члоагбар лоархлеме хилар, хлана аьлча барт болча тоаба карагдаргда сийрда, пайда луш дола гулакхаш дладахьа.

«Къамаьл теркам тлаозаш дладоладара ха дезараш малаглаш да» белгалдир Магасерча кхетаче

Гаягнаькъан Марина

«Массане теркалдергдола къамаьл мишта влашагбелла деза» яха моттиг длаьхош хилар Магасерча «Ишкол 21» йолча вена Осипов Данил. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«13 шера из болх длаьхош хьавоагла Осипов Данил. Ozon, «Яндекс», ВТБ, «Райффайзен банка», «Росмехкдайтта», «Норникела», «Магнита», «Газпрома» тоабашта хьехаш ва из. Магасе длаьхьача кхетаче цо хьалхадаьккхар, къамаьл де волалушхехь, ла дувцар массанена пайда болаш хеталургдолаш фу де деза. Тахан латтача ханаца члоагла лоархлеме да, дуккхача наха хьалхашка деш дола къамаьл массане безам тлаьоргболча тайпара де хар. Къаьстта йоккха терко еш дийцар, лаьха дувцар наха лоархлеме хетийтараш», - аьлар тха газетага таьрахьашца дувзаденнарех йолча Академе.

Дакъа лоацаш барашта накъяргйолаш, лоархлеме кхетаче хилар цох.

ИнГГУ викалаша даькъа лаьцар, «КИЙЛЕ» яхача студентий Илман кхетаче

Гпазданаькъан Ахмад

Гпалглай паччахьалкхен университета студенташ даькъа лоацаш хилар «КИЙЛЕ» яхача студентий Илман юькарлон методически марафоне, из кийчъяр Москвера М.В.Ломоносова церагла паччахьалкхен университет яр. Кхетаче длаьхош яр онлайн-кепара, цо таро елар, Россе моттигашкара къона тохкамхой влашагтоха.

«Из дика аьттув ба, хьалхале лелаеча мехка студентий

Илман цхьанкхетара балха говзал екъача даькъе. Марафон длаьхош лекцеш, говзанча хьехамаш дладихьар; иштта дешара, тохкама болх влашагболларца юьзаена кийчо яра хаттараш дийцар», - аьлар «Сердало» газетага ИнГГУ.

Гпалглай паччахьалкхен университета тоабо дика длаьхьар методически марафон, цо гойтар марафона тлехьхара даькъа длаьхош шоай болх, из лоархлеме юьедена даькъа дар, вуза студентий Илман юькарло деглаьоалаьра.

«КИЙЛЕ» яха методически марафон - из йоккха МГУ СНО дешара оаглув я, из лаьрхла я студентий Илма-тохкама

оаглув хьаллаца, вуза Илман юькарлон балха говзал лакхье, кердадараш юьекхувла, Илман балха толамаш гойта.

Гпалглайчен Шолже совглаташ делар, хьинар долча волонтерашта

Гаягнаькъан Марина

Гпалглай Республикан кагирхой гулакхех йолча Комитето совглаташ делар, республикан тема-тактически

«Турпалхо» яха ловзар влашагдоллаш новкъостал даьча, цераца къовсам лоаттабеча колледжа студенташта, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу дешара моттига

администраце.

«Баркал ала а совглаташ дала а, кагирхой гулакхех йолча Комитета кулгалхочун глонча Местой Бахьаудин,

иштта шоай мохк безарий даькъа кулгалхо Гомакортанаькъан Мустафа вера колледже. Цар белгалдир дешархаша лакха дикал йола кийчо яь хилар, иштта уж бехктотхаме

бар йоккха кхетаче длаьхош.

Оаха доаккхал ду студентех, баркал оал кагирхой гулакхех йолча Комитета цар къахьегаме иштта мах оттабарах», - аьлар колледже.

СФР оагӀонцарча болхлоша терко лоаттаю, дегӀа могашал эшаеннача берашта

Гаьгенаькъан Мартина

ДегӀа могашал эшаенна долча берашта терко лоаттае хьож Россэ СФР республикэра болхлош. Халкъашта юкьера заӀапхой ди хьаллоацаш, берий дегаш хьаста лаьрхӀар цар. «Сердалога» из хоам цу моттигера бир.

«Мехкарча Вахара ганза оагӀон кулгалхо-чо берашта совгӀаташ, зизаш, мерзача даарех дӀизза дола тускараш делар. Цу гӀулакхо хьагойт, дегӀа могашал эшаеннача бера дог хьастар, из дог ийша цахилийтар мел лоархӀаме да. Иштта дола бераш леладеча даьшта, ноаношта могаш дола гӀо де хьожаргба лаьдала моттигашка», - дийцар тха газетага. Дахкилганаькъан Руслан Магасе вахар, Кхоартой Иаддал волча.

Ший дегӀаца хала лазар дале а, массадолча хӀаманца сакьердалуш, дакъа лаца хьожаш хул из. Иажанаькъан дезале яха хилар, мерза совгӀаташ ийца, Дербичанаькъан Мадина а. ЙиИига деналах тамаш еш яр из, цунца къамаьлдича.

СФР болхлош, эшаш долча хӀаманца санна; хозача, дог тедеча дешаца а, дегӀа могашал эшаеннача берий оагӀув хьаллацарца а, иштта долча бера дог ураоттаде, низ чуболлийта гӀерт тахан.

Къахетамах, дикалах дӀизза дола цӀай

ДегӀа могашал эшаеннача берашта лаьрхӀа, цӀай дӀадихьар Наьсарерча РДК

ГӀазданаькъан Ахьмад

Наьсарен кхален культуран Царга заӀапхой халкъашта юкьерча Денна хетадаь цӀай дӀадихьар. ДегӀа могашал эшаеннача берий, царга хьожачар дегаш хьаста аьнна; влашгӀделла цӀай дар из. «Цига ена хилар «Маьл» яхача гӀо деча ганза кулгал деш йола Дзейтанаькъан Лейла, ерригача Россэ заӀапхой юкьарлен моттигерча оагӀон хьалха латта Колой Хьава, Наьсарен кхален администраце кулгалхочун декхарах кхоачашдеш вола Исмейланаькъан Темарлан, Наьсарен кхалерча администраце болхло Саганаькъан Мадина, райсовета кулгалхо Эккажанаькъан Идрис.

Йоккха концертни программа яр гулбеннарашта кийчъаь хиннар», - дийцар «Сердалога» кхетаче дӀахьош хиннараша.

Гуш дар, берригаш дог гӀоздаьнна, сакьердалуш болга. Къаьстта йоккха терко тӀаозаш бар гӀалгӀай къаман артист волча Хулаганаькъан Артура кхебаь эстрадно-джазови кружоке къахьегараш. Шоай мел дола начӀал

гучадоаккхаш хьайзар сцена тӀа Йовлой Ева, Беканаькъан Бэлла, Ольховская Алиса, Бохтаранаькъан Хьава, Султиганаькъан Хадижа, Бохтаранаькъан Хадижа. Иштта сцена тӀа къахьийгар Эккажанаькъан Мадина кулгалдеча «Сийг» яхача Берий театро. Театра артисташ шоаш леладечунца дог ловзаш болга теркалдир хьажархоша. Гуш дар, цу кхетаченга цар дикка кийчо яьлга. Массане, геттара чӀоагӀа тӀоараш дегӀташ, арабаьлар республике дика бов-

заш бола артисташ Пхьугой Амир, Оздой Адам. Гулбеннарий дегаш сомадоахаш, дегӀа могашал эшаенна долча берий дог хьоасташ, низ чуболлийташ къахьийгар цар.

Белгалде деза, из концерт лакхача боараме чакхдаьннилга. Гулбеннараша доккха баркал аьлар цу программанна кулгал деш хиннача Хулаганаькъан Артура. Зале даьгӀаца дегӀа могашал эшаенна долча берашта тоам бе, уж гӀаддахийта гӀертташ, чӀоагӀа къахьийгар цо. Дерригача берашта

мерза совгӀаташ, иштта кхьйола хӀамаш дӀаекъаш дӀайихьар программа. ЗаӀапхошта гӀо де безам берашта лаьрхӀа, ахча чутувса яьшка оттаяьар зале. Цу дено вайна дагадохийт, дегӀа могашал эшаеннараш массахана терко е езаш нах болга. Воашта могаш дола гӀо деш, цу наьха дог хьаста хьожаш, хила деза вай тахан. Из да лоархӀамеча декхарех, из да массане хьаллаца дезарех! Дог делаш, вӀалла а хӀамах дог ца экхаш, бахалба уж!

ГӀулакхага хьем боацаш хьажар

ДегӀа могашал эшаеннарий бокъонаш лораю вай мехка

ГӀазданаькъан Ахьмад

Сага бокъонех вола викал волча, бахархой тӀаийбу ди дӀадихьар. Из кхетаче хетаяьяр, дегӀа могашал эшаеннарий бокъонаш лораяра. Цар вахаре нийслуш долча кхоачамбоацарех дийцар цига.

«УПЧ кулгал деш вола Цечой ИбрахӀим хьалхалатташ дӀайихьар из лоархӀаме кхетаче. Иштта цига гулбеннабар кхьбола болхлош а. Царна юкье вар Наьсарера прокурор Чербанаькъан ИбрахӀим, унахӀенон гӀулакхех йолча министер-

ствон кулгалхочун гӀонча Угурчанаькъан Хади, республикерча къахьегама гӀулакхех йолча Россэ министерствон тохкама оагӀон ФКУ «ГБ МСЭ» кулгалдеш йола Йовлой Дина, ерригача Россэ заӀапхой республикерча оагӀонна кулгал деш йола Майренаькъан Хьава, Ерригача Россэ кьорача наьха моттигерча оагӀон хьалха латта Ахтоланаькъан Хасолта», - дийцар «Сердалога» республикерча УПЧ.

ХьатӀаихача заӀапхой дукха хаттараш дар, тахка дезаш. Цу юкье дар лаьдалгара могаш боацарашта хьадоагӀаш дола

хӀама, молхашца, дарба дарца, иштта кхьыдарашца дувзаденнараш. ХӀаране тӀадена хаттар, заӀапхошта кьувлараш дикка доахаш, тохкаш болх дӀабихьар кхетаче. Белгалдир, цхьаккха хӀама терко йоацаш дутаргдоацилга. Тахан мехка латташ йолча программашка гӀолла могаш дола гӀо лоаттадергда заӀапхошта. Цхьаццадараш сага бокъонех волча викала, ше тӀахьожам беш болх дӀахьоргболаш, теркаме лаьцар. Белгалде деза, иштта УПЧ тайп-тайпарча моттигашкара хьакимаш гулбенна дӀахьош йола кхетаченаш боккха пайда

боаржабеш, наха атто еш йолга. Царга гӀолла дикагӀа довз наьха вахарера кхоачамбоацараш, дуккхача хана денз царна кьувлараш. Халкъашта юкьера заӀапхой Денна хетаяь кхетаче яр укх наькъа дӀайихьар.

Вай массане кхетаче деза, дегӀа могашал эшаенна нах къаьстта лакха терко лоаттае езарех болга. Цу оагӀонцарча наьха хьашташ кхоачашдара тӀехьа, болх лоаттабе беза вай тахан. ХӀаьта хьакимаш цхьана влашгӀкхийтта дӀахьоча кхетаче дикагӀа аьттув боал из хӀама хьаллаца, цар бокъонаш лораяра тӀехьа къахьега.

Хлара сага дунен тлара ший моттиг кораю

Белггаларча берашта дола концерт хилар вай мехка

Газданаькъан Ахмад

МагIалбика кхален Дабе-Юрта могошал эшаенна долча берашта лаьрхIа «Дегагара дегага» яха концерт хилар. Халкъашта юкьерча заIапхой денна хетаяь, белгала долча берашта терко ю кхетаче дIахьош яр.

«Укх массехк шера из цIай дIадахьар хьаллоацаш хьадоагIарех да ГIалгIайчен халкъа кхоллама, культуран дукхача адама хетаяьча кхетачен Республикан цIа. Цу тайпарча хIара концертах бокъонца дола цIай хул, хIана аьлча из диза хул ашарех, иллеех, байтех, кхолламах, иштта дег чура болча сакьердамах», - аьлар «Сердало» газетага РДНТ кулгалхочо Зурабанаькъан Ахмада.

Цига керттера дакъа лоацаш хилар дувцача цIен исбахьален кулгалхо Абдурзакова Аьсет. Цун хьинар, профессионални говзал хилар бахьан долаш, укх наькъа а концерта программа дика, безаме, йIайха хилар, цига дакъа лоацаш мел хиннарашта дег чу южаш.

Могашал эшаеннача берий цахаддаш долча дешара Центра актови зал хьалйизар сердалца, мукъамца, гIадбахарца, беламца. Дикача гIулакхашта

чудоагIаш дIахьош хиннача концертах хилар бокъонца дола дегай шоайла дагадалар санна, цхьайолча хана дIаала хала дола дешаш, мукъамца хьахозаш хила таро яр. Укхаз сцена тIа далар боккха мах болаш дар могошал эшаеннача берашта, тайп-тайпара концерта номераш безамах, йIовхалах йиза яр.

Цига дакъа лоацаш хилар ГIалгIайчен халкъа артист Оздой Адам. Цун сцена тIа валаро ший тайпара хьинар лора цига гулбеннарашта. НачIал долча артиста ший тайпара хозйир из программа, Оздой Адама илли алара говзал ший теркам тIаозаш я, цудухьа зал, цIаьхха дийнъелча санна михьарьяьлар, тIоараш детташ. Цо хIаране юхь тIа велар даьккхар, берий дегай гIаддигар, гулбеннарий самукъадаьккхар. Цох бокъонца дола цIай дир йоккха говзал йолча артиста.

Адам массайолча хана белгалвоалаш хиннав ший тайпара долча иллещца, ма варра артист ше хилар гойташ, илли дIаала ховш, наьха дегай айдеш хьаваоагIа из.

Концерта йIовхал, поэзе оагIув тIагохаш дакъа лаьцар кьонача иллиалархоша-йижара ша Хьаьшанаькъан Иманаси Далеи. Цар оаз яр ший тайпара екаш; йиткъа, хоза дIайодаш; дегайша южаш.

Иштта хоза дакъа лаьцар Йовлой Софийас. Цунна хайра шийга ладувгIарий теркам тIаоза, цо гойтар кьонача оаза хозал, ший начIал.

Цига дакъа лаьцар «Сийг» яхача берий халхара ансамбло, гулбеннараша дика тIаййцар цо деш дола халхар. Кьонача артисташа гойтар чIоагIа безам тIабодаш, кIаьда, гIалгIай къаман халхара кеп йолаш дар, цу юкье хоалуш дар таханарча халхарца гойташ йола, вай къаман культуран тIехьален белгалонаш хилар.

ХIара халхар, тIоараш детташ, дIайхача дешашца баркал оалаш, чакхдоалар; гулбеннарашта цох боккха салоIам хулар, сапаргIадоаккхар.

Дика концерта программа дIаяхьарал совгIа, из кийчъьараш хьежар, цига дешаш долча берашта кхьйола кхетаченаш а вIашагIйохка. Цо таро елар берашта дукхача ловзарашка, хьаькъале долча гIулакхашка дакъа лаца, царех цу юкье бIарчча бокъонаш йола дай хилар.

Уж моттигаш цу юкье нийсьяларах, нахацара къамаьл а дIадахьа таро хилар берий. Центре дешаш долча

бераша шоашта хетар оалар, иштта шоай хаттараш лора гулбеннарашка, юха озабенна боацаш, паргIата юкьебаьлар уж цу гIулакха. Царна хоалуш дар цу программан доакъашхой шоаш хилар, паргIатта дIадоча къамаьла юкье шоай начIала, кхетама боарам гойта йиш хилар цар.

Ловзараш, викторинаш дIахьоча хана; берий яьннаха, иштта кхьйола белгалонаш дIалоархIар, уж цар дIаэцаргдолаш кийчдаь ловзараш дар, лаьрхIа кийчо е езаш а дацар, цар хьаькхоллар дика безаме хьал.

ХIара бер ший тайпара белгалдоалаш дар, цхьадар сиха, шоллагIдар сабаре, хьаькъал дIакхоачаш, сакхетам болаш, иштта уж хулар цига белаш, шоайла бегаш беш. Цхьабараш геттара шоашта ховш долчок доаккхал деш, сихагIа из шийна ховш хилар кхайкаде гIерташ, чIоагIагIа оалаш вар.

РДНТ Центра кулгалхочо Зурабанаькъан Ахмада, чай молаш кийчо йир, мерза дараш оттадаь, цIайна дозал белгалдора цо; сийрда, йIайха фусам цига хьаькхоллаш.

Из чIоагIа лоархIаме дар бе-

рашта, шоашта иштта терко еш хилар цар гIаддахарца тIаййцар.

Зурабанаькъан Ахмада дагадехар, Халкъашта юкьерча заIапхой ди лоархIаме хилар белгалдеш дар, гонахьарча дунен дикал чIоагIьяр, хIаравар, моллагIча хьале вале а, теркалве везаш хилар.

Дабе-Юрта дIайихьача кхетачено хьагойтар, вай цхьана машар хьаькхолла йиш йолаш хилар, цига хIара сага хоалургдолаш ше везаш хилар. Из чIоагIа лоархIаме да культуран юкьярло хьаькхоллача даькъ тIа.

Могашал эшаеннача берий цахаддаш долча дешара Центра кулгалхочо ЦIечой Ахмада белгалдир: «Тахан хиннар - из духхьал концерт хинна Iацар. Иштта хьаькхолл, вай мара «наьхабараш» боаца, массане дакъа доалла юкьярло», - аьлар цо. Цо баркал аьлар РДНТ кулгалхошта шоаш хьаллацарах, иштта берригача доакъашхошта цар начIалах. «Къаьстта иштта, гIан тIехьа гIа боаккхаш, вай воайла хиларо хьаькхолл дуне, цига хIаране ший моттиг я», - аьлар цо.

ГIалгIай мехка ЦIай-Лоам тIа, къаьнара гIишло кораяь

Коазой Мадина

АргIанара балхаш, иштта хьалха дIа ца лоархIаш диса архитектура сийленгаш гучадоахаш болх дIахьош болча хана, ЖIайрахьа-Ахабоарзен паччахьалкхен историко-архитектурни, Iалама музея-заповедника болхлошта корайир, «Коали» яхача гIалай комплекса даькъ тIа, ЦIай-Лоама кIалха, геттара еха гIишло.

Из я Гирети комплекса

800 м лакхагIа, ЦIай-Лоам тIа воалача моттиге.

«Цу гIишлон кIийле нийса саьнаш долаш я: кьулбехьен, кьилбаседа оагIош дIаьха да - 3,50 м; малхбузехьара, малхбоалехьара оагIош - 3 м. Йоханза йола кьулбехьен оагIув лакха я 1 метр. Малхбоален, малхбузен оагIонашка хьатIадаь цIалгаш да, уж да 9 м дIаьха.

Цох дIахо бола хоам ма барра тахкара дIадахьа деза археологически балхаш», - аьлар «Сердало» газетага тхов кIалха йоацача музейе.

Лохерча Пхуйи ши гҕала тоаяь йоалаш латт

Гаьгенаькҕан Мартина

Лоаман Галҕайче тоаяь йоалаш латт Лохерча Пхуйна чуйоаҕа ши гишло, цига болх беш я «Пехьяле» яха гишлонхой-меттаоттархой Ишкола тоаба, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цига дакҕа лавцараша.

«Кастлуш говзанчаш дҕаболалурҕба №4, №5 йолча гҕалашта тховнаш таха. Уж хьожаш ба халкҕашта юкье меттаоттарха дакҕа тҕа лела-беш болча боарамах из болх бе, хҕара бҕоаҕа ший моттиге бужаш, 28-30 сантиметр шорал долаш хургба. Говзанчаша яхачох, из лаьрхҕа да тҕехьяҕа хьу талхарҕио-ацаш. Цкҕа хьалхаҕа дахчан бҕоаҕашта лаьрхҕа йола молха хьокх, цох наца, кхый-ола чоапилг латарҕиоацаш, иштта цҕера духьялара маркхал хьокх», - аьлар хоамо.

Белгалду, бҕаьсти гишлонхоша хьяльюзарҕья тҕошта юкьеьра моттигаш, кҕир теҕа кийчбаьча маркхалца, гишло чҕоаҕаҕа хилийта деш да из.

Кҕахьега хьинар, чам хилар

Мехкарча Паччахьалкхен филармоне кулгалхочун гҕонча хержар

Гҕазданаькҕан Ахьмад

Галҕай мехкарча Паччахьалкхен филармоне керда болхло хоржаш кхетаче хилар. Филармоне кулгалхочун гҕонча волаш, кҕахьегарҕа да цига хҕанзчул тҕехьяҕа Гатаҕаҕанаькҕан Илеза. Белгалде деза, из саг, филармонерча болхлошта санна, вай ерригача республике а дика во-взаш, толашаҕа йолча оаҕҕорахьяра ше дҕахьекха волга.

«Гатаҕаҕанаькҕан Илез тахан аз сай гҕонча оттавар цхьа цҕаьхха дагадеха хҕама дац... Илез дуккхача шерашка денз республикан культуран оаҕҕонцарча вахаре хьинаре кҕахьегаш, тайп-тайпарча моттиге дҕакхухьяча кхетаченашка лоархҕаме дакҕа лоацаш хьавенав. Низах визза волча цунца вай болх дикаҕа тоалурҕба аьнна хет», - аьлар филармонена кулгал деча йаьленаькҕан йайнас. Тахан,

лоархҕаме моттиг хьала-цалехь, цу чу болх беш хьавоаҕаҕа Илеза масса-нена бҕаргадайтад ше бех-токхаме, тҕадила декхар боаҕҕаҕа боараме чакхдак-кха ховш болхло волга. Тоабанца болх дҕабахья ховш, нахаца товш, ше везийташ саг ва Илез. Лоархҕаме, док-кхий декхараш да тахан цунна хьалхашка латтараш. Дукха керда проекташ йоаржае лаьрхҕа ва хьинарах визза вола, болх бе чам бола кьона болхло.

Гҕаьбартой-Балкхарой мехкарча университе-те «арт-дизайнер» яхача оаҕҕонца дийша ва из. Культурн оаҕҕонцара болх дика вҕаштҕехьябоалаш, тайп-тайпара кердадараш юкье-лоацаш, кҕахьега ховш саг ва из. Телевидене жур-налист волаш, йоккхача телепроектий продюсер волаш, тайп-тайпара программаш йоаржаеш кҕахьегаш хьавоаҕа из. Цо кҕа-хьийгача проектх я «Сув», «Яьга сискал», «Марха да-стар», «Галҕай дезале»

яха лоархҕаме программаш. Кҕаьстта цу программашка гҕолла республике дика дҕаяйзар Гатаҕаҕанаькҕан Илеза цҕи. Иштта цо кҕа-хьийгар «Пандара оаз» яха кҕаман пандара Кьилбасе-да Кавказера фестиваль йоаржаеш. 2022-ча шера денз «Культуран оаҕҕув. Уйлаш гҕовттар» яхача юкьярлен моттига халха латташ ва Илез. Цо кулгал деш йок-кхий проекташ, фестива-

лаш, боламаш дҕакхухьяш, кхувш латтача тҕехьен оаҕҕув хьаллоацаш болх ба боаржабаь. Паччахьалкхен филармоне болхлоша, раьза болаш, тҕаййцар хьинарца, боккхача безамца кҕахьега лаьрхҕа керда болхло. Теша лов, культураца дувзаден-нараш дика довзаш волча Илеза цу чура болх таханар-ча хано дҕадеххача тайпара тоабержиларах.

Культуран хьаракаш

«Кҕамий фаьлгий дуне» яхача боламе, дакҕа лоацаш ба вай дешархой

Гҕазданаькҕан Ахьмад

«Дешархошта лаьрхҕа культура» яхача феде-ральни проектага гҕолла, дҕахьош болча ерригача Россе «Кҕамий фаьл-гий дуне» яхача боламе, дакҕа лоацаш ба вай де-шархой. Кьонача россия-нашта фольклораца дув-заденна дола тамашийна дуне, тхьовра денз кҕоарга хьаькьал хиннача даьша лорадеш, доаржадеш хьа-денараш довзийташ бола боккха, лоархҕаме болх бар из. Дега тоам беш дар, вай кҕаман дешархоша цу юкье дакҕа лацар. Белгал-де деза, фаьлг яхар иштта тҕаҕолла вҕашаҕаделла хҕама доацилга. Фаьл-гий маҕан кҕоарга, доккха хиннад тхьовра денз.

Вахарера дика оаҕҕонаш, кьизал, хозал, бакьдар до-взийташ; воча хҕаман ду-хьала дикало кьовсам ло-аттабе безилга, берий де-гашта белгалдеш бола оаҕҕув ба из. Шоай кҕа-ман истори, йадаташ, оа-малаш, культура йовз бе-рашта фаьлгашка гҕолла. Цудухья «Кҕамий фаьл-гий дуне» яхар тахан бок-кха лоархҕам болаш мот-тиг я. Тайп-тайпарча кхол-лама оаҕҕонашка гҕолла, шоай начҕал довзийташ

кхест тахан берригача мех-кара дешархой. Цу бола-ма доакҕашхо хилар До-лакха-Юртарча культуран цҕаҕарча ийслаҕҕа клас-са дешархочох Шутура-наькҕан Исмаҕалах. Кхол-лама оаҕҕонца дувзаденна-рех долча дакҕаца гойтар

цо ший болх. Моллаҕҕа фаьлгача дувзаденна сурт дилла дезаш дар бераш.

Исмаҕала хержар цҕихезача йоазонхочо Гҕазданаькҕан Аьсета язбаь «Дошо ябакх» яха фаьлг. Ма дарра аьлча, фаьлг тҕа дувцача хҕамашцара кҕа-

маьл дар из. Галҕай багах-бувцам мел бҕаьхий ба гой-таш болх бар вай кьонача мехкахочо оттабаьр. Ший мел дола начҕал сомадаь-ккха, эттар из.

Белгалде деза, кҕа-ман фаьлгаш яхар чҕоаҕа терко е езаш оаҕҕув йолга;

хҕана аьлча, кҕаьнарча хана денз; ноаноша, даьша шоай берашта дувцаш, цар дегашта тоам беш хинна кҕоарга маҕан дола фаьл-гаш, берий кхетам нийс-беш, водар, дикадар кьоа-стаде царна хьаькьал луш дола хҕама да.

Къаманна хетадаъ вахар

Россе цѣхезача артисткай Йовлой Клавдияй 80 шу дизарга

Гѣзданаъкъан Ахьмад

Укх деношка 80 шу дизар Гѣлгѣай Республикан халкъа артистка, Российски Федерацие цѣхеза артистка, каъхата пандара говзанча, ашархо, хореограф хинна Йовлой Ахьмада Клавдия (Рая) яъ. Из яъй 1945 шера оаглой бетта 9-ча дийнахьа, Гѣлгѣашта эггара халагѣа енача хана, гаънарча Казахстане. Иштта хилар рузкъан болх, гобаккха уллача лайво къайлаяккхача Целинограде, Даъхен хьамсарча лоамашта гаъна лота-белар «седкъа», Гѣхьагѣа из боагаш хул Гѣлгѣай къаман искусство.

Юхъанца денз, из чѣоагѣа безам Гѣабодаш хул къаман ашарашта, цун оаз, цунца дужаш дола дош геттара мах бола даъй Гѣхьале санна да. Из дар цун дагалайттар, цудухъа Ахьмада Клавдия тамашийнача хьинарца цунна Гѣхьаялар.

Моллагѣа цѣхезача артиста истори дѣдолалу хьалхара гѣа баккхарца, из никъ цо дѣахьш хул ший гаргарча наха хьаллоацаш. Йовлой Клавдияс ший хьалхара вахара никъ дѣаболобу каъхата пандар Юмабара йолча уро-кашкара, из цунга кхаъчадар ший наънагара.

Къаъстта нана яр цун хьалха из вахара ниѣ хьайийллар, укх тамашийнача дунен тѣара ашарий хьал довзийташ, хургдолчун кѣийле еш. Цѣагѣа луш йола урокаш ший тайпара наъна Йовхал хоалуш, безамца, уйла дѣаувиш дѣахьш яр, цудухъа цун таро хилар пандар Юмабе а, иштта цу дакъъ Гѣа ше эшаш йолга кхетаде а, циггара дѣаболобелар из «седкъа» сердал тела цунна шийна а, цул Гѣхьагѣа дерригача къаманна а.

16 шу даъннача хана, Йовлой Раяйна вахаро таро елар ше дѣайовзийта. 1961-ча шера къона ашархо, пандара говзанча дакъа лоацаш хул керда шу хьатѣадоагѣаш кийчъеца программе, цу хана из дар Шолжа-Гѣалий Тѣарча телевидене. Духхъашха яр из наха хьалхашка ший программа дѣахьш; сатем байна, бехктокхаме, цунца цхъана дог ураоттѣадеш дола хьал дар цунга. Телестуде сцена, камераш, хьажархой безам - из деррига дар цун вахара наъкъ Гѣа. Хетаргахъа, къаъстта цу хана, телевизионни сердалон юкъе цо дика кхетадора, мукъам - из ше Гѣахьехаш дола хьал долга, ший вахар цунна хетаде ше раъза йолга.

Буро Гѣа культпросветучилище деша ягѣаш, Йовлой Раяй хьехамча вар цѣхеза

дирижер, композитор, шийла Гѣхьа кхы воаца пандара говзанча, хьаъкъал дола хьехархо Гѣзданов Булат. Цун кулгалца йола Юмайора пандара говзал, из хьожар къаъстта ший мара кхы йоаца кхоллама оагѣув лаха. Гѣхьагѣа из дешаш хул Краснодарски культуран института иллиалархой отделене, геттара чѣоагѣа ший артиста таронаш шеръеш. Пандар лакхара а, илли алара а говзал хиларо ший тайпара бора цун болх, цо таро лора артистканна кхыча наъна йоаца оамалаш лелае, пандар лакхарал совгѣа из ловзабе, пандара лакаш декаде, царца хотташ хоза оаз кхолла. Цун оаз яр моллагѣчун безам Гѣаозаш, цхъайолча хана микрофон ца эшаш чѣоагѣа, ший тайпара гаъннара хозаш.

Клзиг-клзига гѣа боаккхаш, хьалхарча наъна уро-кашкара лоархѣамеча профессионални кийчонга кхоачаш, вѣашагѣбеллар артисткас кхоллама болх, цо ший цѣи язйир Гѣлгѣай культуран, искусствон исторен чухъа.

Дукхача шерашка цо баъча балхо ший тайпара Гѣалама совгѣат хетийтар цох шийх. Ше морг кхы доацаш дика ховра цунна пандарца дувзаденнар, цо ший са Ючуделлача санна, хулар цун бе кхаъча пандар.

Цо, цхъаккха хѣама Гѣатоха ца дезаш, дѣайохийташ хинна оаз, къаман юкъара хинна дѣаэттар. Композитор хиларах тарра цо хьаххоллар жовхьар, цу юкъе хозаш хулар къаънарча ашарий оаз, цунца цхъана - таханара хьал.

Дукхача шерашка искусствѣе Гѣехдика ше каралаъцача Гѣулакха говзал гойташ хилар из, цунга ладувгѣа ловш бараш, шергара шу массаза доал, дукхагѣа хулаш боагѣар. Цунца нийслуш саг вацар мукъам кхоллача дакъе. Цо ладувгѣачарга кхоачийтар кхычарна тара йоаца, ший тайпара екаш йола оаз, поэтически оагѣув. Композитора дакъъ Гѣа Ахьмада Рая белгалйоалаш хилар ше хьаххоллаш хиннача балхаца, цо йѣахий йир Гѣлгѣайчен ашарий ганз. Из даим Гѣхьа яр къаман халхар, цун кеп лораяра, цунца цхъана керда халхарий проекташ оттаеш; из Гѣхьа яр Гѣлгѣай къаман культуранна, цун мах бараш лорадара, уж кердача ноахалга кхачийтара.

Йовлой Раяс культуранна юкъедена дакъа мах баъваргвоацаш да. Из лоархѣаме да Гѣлгѣайченна, Кавказа, еригача Россѣна, хѣана аьлча из да вай культура дѣгѣайоалаяра кертте латтар, иштта берригача мехка накъадоалаш даха дусах дар.

Боккха лоархѣам болаш да

артисткас халкъа багахбувцам лорабара ший мел бола низ Гѣабахийта хилар. Иштта дѣгѣайоалайора цо Гѣадатий, халхарий кеп, Гѣлгѣай мотт боаржабора, Россе санна цул арахъа а.

Йовлой Раяйна караГѣаъннар лакха мах оттабеш белгалдир 1983 шера, цунна елар Къилбасѣа Хѣирий АССРа культуран цѣхеза болхло яха цѣи. Пхи шу кхы даьлча, цун начѣала керда мах оттабир, Нохч-Гѣлгѣай АССРа халкъа артистка яха цѣи луш. Из чѣоагѣа Гѣаткъаш дар цун кхоллама, республикан культуран вахара.

Гѣехъа Гѣадоагѣаца шерашка Йовлой Раяйна енна сийлен цѣераш кхы а дукхагѣа хилар. Цунна елар Гѣлгѣай Республикан халкъа артистка яха цѣи, кхы а доккхагѣа совгѣат хилар Россе цѣхеза артистка яха цѣи яларах.

Сийлен цѣераш хиларал совгѣа, Йовлой Раяй толамашта юкъе кхы а дукха да, белгалде йиш йола совгѣаташ. Из яр Россе халкъий VI-ча Артиада лауреат. «Халхараш. Дикагѣар лига. Говзанчий Гильди» яхача дакъе кхѣлахой а хьажархой а безам Гѣаъзар цо шийна.

Ше хержа никъ безаш, боча болаш яхъар из кхалсаг. Гѣлгѣай къаман Гѣадаташ, оамалаш лоархѣаш, из деррига леладе хьожаш яр из. «Асса», «Аьрзи» яха халхара тоабаш вѣашагѣйохкача наъкъ Гѣа лоархѣаме дакъа лоацаш лаьттарех яр кхоллама саг. «Вайнах» яхача ансамбла концертмейстер йолаш боккха болх лелабир цо. Нохч-Гѣлгѣайчен моттигашка дика йовзаш, цѣи йоаккхаш яр цу ханашка. Хѣагѣа массане боккха лоархѣаш хинна болх бар цун «Гѣлгѣайче» яха ансамбль оттаеш чакхбаьккхар, иштта 1998-ча шера «Магас» яха халхара, илле фольклорни ансамбль вѣашагѣеллар цо. Вай къаман культуран оагѣув бовзийташ, дуненна гобаккхар цу ансамблѣа. «Сага» яхача цо хьаоттаяъча

пандархой ансамбло дукхача моттигашка дѣабовзийтар вай мохк. Къонача артишта никъ хьехаш, нана хинна царна де дезар хьалхадоккхаш лийлар Йовлой Рая. Къаман Гѣадаташ, культура тхьовра денз лораш хьада-хьараш дѣахо а дѣадахъа дезилга белгалдора цо.

Гѣлгѣай къаман кхоллама вахаре йоккха лар йита саг я из. Начѣал дола нах лоархѣаш, цар оагѣув хьаллаца хьожаш яр артистка. Къаман Гѣадаташ дезаш хиларал совгѣа, цар сий деш яхар да эггара лоархѣамедар; хѣагѣа беркате, пайда беш дола Гѣадаташ доаржадар доккха дика да. 200 совгѣа илли яздыр цо. Мукъам баьккхар эрсий, Гѣлгѣай, нохчий, Гѣарбий байтанчий дешашта. Кхыча къамий нахаца а мотт дика товш, ше езийта ховш, дега атта саг яр из. Вай къаманца хоза, беркате оамалаш тхьовра денз хиннай, хѣагѣа из деррига хана йѣоахалца ца дойташ, кхы а дикагѣа тоадеш, дѣавахар дика Гѣулакх да... Цо вѣашагѣдехкараш тахан а дахаш да, цхъан Гѣхьѣнгара кхычунга а кхоачаш. 2022-гѣа шу къаман кхоллама Шу да, аьнна, белгалдара Гѣатайжа, мехкарча къаман кхоллама Цѣагѣа цун къахьѣгамах дола «Дахалда иллеш» яха книжка арахийцар. Белгалде деза, из кхалсаг ший никъ сийрда, цѣна хийлийта Гѣертѣа лаьтталга. Цо оалаш хиннача дешашта юкъе дар, саг ше ваьнна моттиг, ший овла бовзаш хил вѣза яхараш. Шийна Гѣавѣнача моллагѣа сага дог хьаста, могаш болча низаца цунна эшача хѣаман Гѣехъа Гѣо де, оагѣув хьаллаца хьожар из. Бер дале а воккха саг вале а, цхъатарра хулар цун нахацара лерхѣам. Иштта кхѣяьяр из ший цѣагѣа...

Доккхача хѣамашка кхача, йоккха цѣи яккха Гѣертѣацар, шийна могаш дола Гѣо деш, начѣал долча наъна оагѣув хьаллаца хьожар. Цун вахара никъ массахана зи-зашца бега хиннабац; хала денош, шераш дукха ихад.

Цу ханашка-м моллагѣа хѣама дѣадоладе, хьаййцача наъкъ Гѣа гаънавала атта хиннадац цхъаннена а, хѣана аьлча вахарѣра Гѣулакхаш даиман цхъатарра дацар, дагадоацача хана хувцалора фуннагѣа а. Бакъда вай мехкахо хало яхача дешо кхѣрабѣча нахах яцар, ше хьаййца Гѣулакх дѣачакхдаккха Гѣертѣа къахьѣгарех яр. Тахан цо хьийхараша дувц иштта, из дагаухаш... Къаъстта из оамал бахъан долаш денал дола саг а хетар цох массанена. Сага вахаре эггара керттердар - ший никъ сийрда, цѣна хийлийта Гѣертѣа, вахара денош кхоачаделча а адамо пайда эцаш бѣаьшерашка дахаргдар шийна Гѣехъа дитар. Ишттача нигатаца саг вахаш хинна-вѣце, эрна дайнад цо мел лѣладаьр! Йовлой Ахьмада Раяйна хетаяъ V-гѣа республикански фестиваль я мехка дѣаяхъа лерхѣаш. Культуран, туризма оагѣонцара Министѣрство, къаман кхоллама Цѣен болхлой ба цу йоккхача проекта хьалхаэттараш. Фѣстивале гойтаргѣа дѣаяхача хана таханарча деношцара бувзам, Гѣхьѣнгара Гѣхьѣнга кхоачаш къаънарча хана денз хьадоагѣар.

Боккхача артистий, хѣетта болабеннарый начѣала юхьиг йовзаргъя вайна цу кхѣтаче. Къаман беркате дола Гѣадаташ, оамалаш массахана лархѣа езилга, дикача хѣаман никъ кхы а шербе безилга гойтаргда цига. Къахьѣга ловш, хьинарах визза хиннача сага вахара никъ ше лѣладаьчунга хьѣжжа хул... Наха пайда эцаргболча, боккхача наъкъ Гѣа дахаргдолча хѣаманга кхача Гѣертѣа вѣза хѣаравар, Гѣаккха хургдац денош даьсса, сатем байна, зѣхъа довш... Йовлой Ахьмада Раяй цѣи тахан республике санна, иштта мехкал ара-хьарча моттигашка а дика йовзаш я. Дахалда дуккхача шерашка цѣнача безамца, хозача уйлашца, нийсача нигаташца, беркатаца кхѣдаьр, доаржадаьр!

Хургдолчунна лаьрхIа хьинар

Даьмехка турпалхой Ди долаш, цIихезача мехкахой цIераш яьхар

Газданаькъан Ахмад

Даьмехка турпалхой Ди - из да белггала маан дола таьрахь. ГалгIайчен бахархошта, ерригача Россе бахача наха санна, из духхьал ханорга тIа латта таьрахь хинна Iац, из ноахалгара дийна кьамаьлда, цига хозаш я денал долча, дег чура шоай Даьхе езаш, цунна мутIахьа болча наьха цIераш. Цай долча дийнахьа, турпалхой-мехкахой цIераш, царна баркал оалаш, хозаш яр ГалгIайчен хIара милинге.

Яндарерча культуран ЦIагIа «Массаханара турпалаш» яха исторически сахьат хилар, цу денна хетадаь. Из дIахьош яр культуран цIен исбахьален кулгалхо Йовлой Мадина, цунна карагIаьлар дIаихача а таханарча а ханашка турпалал гойтараш лоархIаш йола безаме оагIув вIашагIйолла.

Кхетаче дIахьош хинначо Даьхе лораш латтарий балха кеп йовзийтар, цун исторически кIоаргача овлах дийцар. Дика масалаш доаладеш, цо кьаьгга гойтар дIаьхача ханашка российский наха тIема сийле, Даьхен мутIахьа хилар лакха лоаттадаь хилар.

Кьаьстга йола терко тIаьхийтар, шоай тIема декхараш тешшаме кхоачашдеш вай бIухой хьабоагIаш хилара, цу тIехьа дукха масалаш доаладир. ХIара масал кьаьгга хьагойташ дар, турпалал - из духхьал дийца чакхдоала дош хинна а ца Iеш, наьха вахара, иштта тIема гIулакха никъ хилар, Даьхе бахьан долаш уж шоай са дIадала кийча болаш хьабоагIаш хиннилга хьалхдоаккхаш дола масал да из. Йовлой Мадина белгалдир, дIаьхача хана турпалхошта карагIаьннар вай дицде йиш йоацилга, Россе тайп-тайпарча ноахалашта юкьера бувзам цо чIоагIбеш хилар.

Исторически сахьат цхьаьк-

ха лоархIаме дакъа хинна дIаэттар дешархошта, Даьмехкацара безам совбоаккхаш кхетам балара дакъъ тIа. Кхетаче дIаьхьаро таро лу берашта дикагIа довза истори, цар шоай мехках, турпалхоох доаккхал дергдолаш.

Кхетаче чакхйоалаш, Йовлой Мадинас цIаькха хьалхадьккхар доакъашхошта, мохк лорабеш латтарий сий деш хилар - из тIагIолла леладеш хIама дац, из я ерригача юкьярлон кIийле, аьнна. ДIаьхача ханашкара, таханарча заман турпалал гойта болча вай турпалхой сий деш хиларо, уж дика Iадаташ лорадаро таро лургья паччахьалкхен, цун кьаман хургдолчун Iалашо е.

Кхетаче дIаьхьаро дешархой дегашка йоккха лар йитар, уж шоай тайпара хьожаргба турпалал гойташ долча доккхийча гIулакхашка, шоай бехктокхам бовзаргба исторически дагалоаттам лорабарах бола.

Дола-Коа цу дийнахьа

иштта дIаьхьар «Даьхен доазонашка» яха кхетаче. Из вIашагIьеллараш бар моттигерча культуран ЦIен болхлой, иштта царца дакъа лоацаш хилар МагIалбика доал дара дакъъ тIара культуран-салоIама центр.

Программа дика вIашагIьелла яр, чулоацам болаш, хьаэца масал долаш, цо тIахьехар вай кагирхой Даьхен бIухой сийдара, царна карагIаьннар лакха мах болаш хилар хьалхдоаккхар. Хьалхарча арIагIа цига гулбеннарашта довзийтар дагалоаттама таьрахьа истори - Даьхен Турпалхой Ди.

Дешархошта хайра из лоархIаме цай дIахьош хилара маан малагIа да, тахан вай юкьярлон вахаре цо малагIа дакъа лоац.

Из кхетаче дIахьош, Дола-Коарча бахархоша терко тIаьхийтар, вай мехка турпалал гойташ хиннача ханашта. Кхетаче дIахьош яр Бохта-

ранаькъан Имана, цо дийцар денал, турпалал гойтача бIухой совIатех, царна лакха цIераш, майдилгаш, орденаш яларах.

Ший дувцара дукхагIа дола дакъа цо хетадир, таханарча заман турпалхошта - Россе лаьрхIаца операце доакъашхошта, шоай вахар кхо ца деш моастагIчоа духьалъэтта, Даьхе лораш латтача бIухой денала.

«Дицде йиш яц вай даьшта, иштта таханарча вай бIухошта карагIаьннар, цар денал, майрал. ДIаьхача ханашкарча турпалхой сий дар вайх хIаране декхар да»,- аьлар Дола-Коарча культуран ЦIен кулгалхоцо АлероевIар Билала.

Цу кхетачен керттера дакъа дар, йист ца хулаш йола минот дIаьхьар. Цар сий дир бейнача турпалхой. Таханара маьрша вахар гаргадоаладеш, цар шоай синош тIема арешка Iодаьхка хилар дар хIаране дег чу. Кхетачен тIехьарча дакъъ тIа дийцар, тахан СВО тIом дIахьош болча бIухой деналах. Царна массане-

на ловцаш даьхар, уж сихагIа цу тIем тIара маьрша болаш юхабахкар ловш.

Цу дагалоаттама кхетачен оагIув яр «Оаглой бетта 9-гIа ди - Даьмехка турпалхой Ди» яха книжкай гойтам, из кийчбаьбар юртарча библиотекан болхлоша. Книжкаш тIа дувцар Кьаьнарча Русерча турпалхой деналах, полкаш лелаш хиннача бIухоох, доккхийча тIемашта юкье хиннача салтех, Сийлахь-боккхача Даьмехка тIема турпалхоох, XXI бIаьшере царна карагIаьнначох. Цу тайпарча кхетаченаша таро лу вай кагирхой Даьхен тешшаме кьонгаш болаш хьалкхебе, цар чIоагIбу ноахалашта юкьера бувзам, цар хьаллоац дIаьхача ханашкара, таханарча заман турпалхой масалаш»,-йоах хоамо.

Даьхен лорбой Шера тIатайжа, мохк лорабеш латтарий турпалал гойташ йола сийлен музей хьайийллар Лаьжерча культуран цIен кулгал деча Хутенаькъан Iамархана, ЖIайрахьа кхален администрацена хьалха латтача Лаьнанаькъан Ахмада тIадила. Тайп-тайпарча ханашка Даьхе лораш арабаьннарий цIераш йовзийташ йола музей, лоархIаме дакъа дIалоацаш я таханарча вахаре. Деналах, майралах бизза болаш; харцо йохаеш болча наькъ тIа лаьтта кьонгаш массанена бовзаш хила беза. Даьмехка турпаллий Денна хетаяь «Даьхен турпалаш» яха экскурси дIаьхьар цига. Кьаман истореца лоархIаме да из, хIана аьлча кхувш латтача кьонача тIехьенна сийдолча кьонгий цIераш дIайовзийта еза. Хутенаькъан Iамархана берашта дийцар Даьхен лорбой ди вIашагIдоллара исторех, таханарча Россе из ди мел лоархIаме да, иштта вай кьаман бIухоох. Дукха масалаш кхувлаш, майралца духьаллаттача гIалгIай кьонгий

Йоазонхочун цїи йицъеннаяц

Балайнакъан Довхана
80 шу дизарга

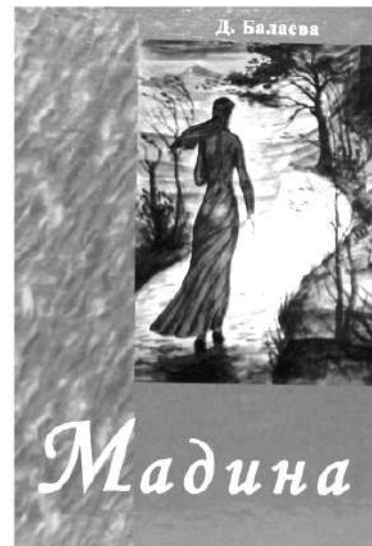
Гарчакханаъкъан Сали

МоллагІча къонача, хІетта язде волалуча сага вахаре цо ший никъ нийсбеш, да-гавоалаш воккхагІа новкъост нийслу. Цхъачар вахаре из хила тарлу Янда-накъан Жамалда, вокхар вахаре – Чакхенакъан Саїд е Боканаъкъан Ахмад, хІаьта Балайнакъан Іадрахъмана Довхана вахаре цу тайпара саг хиннав гІорваьнна гІалгІай йоазонхо Базорканаъкъан Идрис. Довхана ший йоазон тІа белгалдаьккхад, шийх йоазонхо ца хила тарлора, нагахъа санна ший вахаре из саг хинна-вещаре. Цунца дагаювлаш, цунга дешийташ арадаьхад цо цхъадола доккхий йоазош – романах. Масала, царех я цун хьалхара роман «Мадина».

Из арадалар лоархІаме моттиг санна лоархІаш яр гІалгІай литературанна юкъе, хІана аьлча Іадрахъмана Довхан яр эггара хьалхара гІалгІай роман яздаь кхалсаг. Цу ханналца, иштта доккха йоазув даь кхалсаг-йоазонхо вай къаман литературе хиннаяр. Цул совгІа, цо цаІ язьъа а ца Іеш, массехк роман язьъяр. Царех яр лакхе хьоахаяь «Мадина», «Лелабе йиш йоацача безама лувкхера», «Дицденна наькъа такилг», чакхъякханза роман «Овлаш». Йоазонхо хиларах бокъонца ше тешаяь саг санна лоархІаш хиннав цо Муртуза Идрис.

Эггара хьалха Балайнакъан Довхана цїи сона хезар 90-ча шерашка. Цу хана со балха вар Нохч-ГІалгІай книжни издательстве. Цига исбахъален эрсий литературан редактор хиннача Палихова Натальяс чІоага могадеш хезар сона, вай заман роман санна, «Мадина» яха йоазув. Цун чулоацм, турпалхочун кхел вахаре бокъонца хинна хІама да, яхаш, дувцар цо. Цу хьакъехъа Довхана ше а яздаьдар, ший беррига турпалаш бокъонца вахаре нийсьенача моттигаша кхоллийтаб шийга, аьнна.

Цхъаболча наха атта язду, сиха кхолл романах; амма Іадрахъмана Довхана йоазош йІаьхача ханах чакхдаьнна, чІоагІденна да. «Са хьалхара роман «Мадина» бархІ шу совгІа ха яьлча мара даланзар ара, - яздаьд

Довхана. – ШоллагІдола «Лелабе йиш йоацача безама лувкхера» итт шера иллачул тІехъагІа арадала дезаш дар 1993 шера. 1992 шера аькки чакхдаьккха дала доаллар «Овлаш» яха роман, 1993 шу тІакхачале, издательстве дІадала дезаш дар из. Бакъда йовзаш йола моттиг вай вахаре нийсьяларах, из кхоачашде вІаштІехъадаланзар. 1992 шера хиннача тІема юкъе, са мел дола йоазош дайна дІадаьлар...

Б а л а й н а къ а н Іадрахъмана Довхан яь хиннай 1945 шера оагІой бетта 12-ча дийнахъа Казахстане. Вай Сибрера цІадаькхачул тІехъагІа, цо чакхъяьккхай Къилбаседа-ХІирийчен паччахьалкхен университета хьурмата факультет. Из яхаш а болх беш а хиннай ХІирий мехка, юхъанца мах беча даькъе, цул тІехъагІа цу республикан Паччахьалкхен мах бара тІахьожо инспектор йолаш. Цу ханага диллача, цунгарбар дика болх хиннаб, къаьстта гІалгІаша кьердарех а хиннаб. Вешта аьлча, сискала чІегилг хьаьно лотаттаю къахъегам санна лоархІар из цу заман чухъа къаьстта вай къамах болча наха. 1992 шера Пригородни кхале этта хатар бахъан долаш, цигарча вахарх йох из.

Укх деношка нийсса 80 шу дуз, из йича денз. Цох доккха цІай хеташ, из дездаргдар аьнна хет сона ГІалгІай мехка, нагахъа санна Іадрахъмана Довхан ше дийна яларе. Хала хете а, тахан из вайца яц. Цигара моттиг Дала тоайойла цун. Цо кхелла книжкаш дешаш а дицдаланза а да тайп-тайпара ханах йолча наха. Довхана яздора эрсий меттала.

Кхелхай Балайнакъан Довхан 2021 шера.

тІема исторецара хІамаш довзийтар культуран ЦІагІа. Къонабарашта хьалхадаьккхар, моллагІа вола саг ший Даьхенцара яхь лораш, цун хІама хьаллаца кийча волаш, харцача гІулакхий наькъаш тедаш хила везилга. ТІехъено тІехъенга ювцаш, яьхай массахана турпаллий цІераш, бІавшерашка кхы а яхаргъя! Тахан Украине дІахьош йолча тІема операце исторех, цига дакъа лоацаш болча къонгашта духъала тІема аренашка нийслучарех дийцар къонача тІехъенга. Гуш дар, из деррига довза, тахка ловш уж болга.

Долакха-Юртарча культуран ЦІенна кулгал деча Манкенакъан Зинас Даьхен Лорбой Ден хетабаь «Салтечунга яздаь каьхат» яха болам дІабихъар ишколе. ТІема операце доакъашхой хьаллоацаш, дІахьош кхетаче яр из. «Российски бІухой оагІув хьаллоацаш, дега цхъа ший тайпара йІовхал луш дола каьхаташ яздира бераша. Хоза, дог ураоттадеш, тедаш дола дешаш дар цар бирсача аренашка леларашта хетадаьраш. Царна доккха баркал кхайкадеш, царех дог лазаш дар бераш», - дийцар цигарча болхлоша. Даьхе лораре арабаьннарашта хетаяь байташ йийшар цига, иштта тІемаца дувзаденнарах йола докладаш а.

ГІажарий-Юртарча культуран ЦІен болхлоша белгал-

дир из цІай. Библиотека болхлошца цхъана, лоархІаме кхетаче дІахьош бар уж. Мохк лорабеш латтарашта хетадаь иллеш дІааьлар ЭльгакаевгІар Седас. Тхьовра денз йола «ГІарагІураш» яха композици а яр цига хьахозаш, иштта «ЦІавола» яха дог тохадолийташ дола илли дар дІаоалаш. МоастагІчун наькъаш тедаш лаьтгача вай къаман деналах бизза хиннача къонгий цІераш яьхар цига ИсаевгІар Альбикас, иштта таханарча тІема операце доакъашхой бовзийтар. Таханарча дийнахъа тІема аренашка танкови батальона хьалха латташ, ший декхараш токхаш ва ГІажарий-Юртарга Гаданаъкъан Исраил а. Культуран цІенца, библиотекаца массахана бувзам лелабеча къонача хьаьшашта лаьрххІа кинопрограмма кийчъяьяр цига. Вай мехкарча турпалхой тІема, вахара никъ бовзийташ, царна карагІ мел даьнначарех дувцаш кинош гойтар къонача тІехъенна. Модельни библиотека болхлоша кийчбаь гойтам къаьстта йоккха терко тІаозаш бар. Тхьоврача хана хиннача турпалех, тахан турпалал гойташ латтарех дувцаш болх бар кийчбаьр. Селханарча, иштта таханарча тІема исторецара денош довзийташ моттиг яр из. Белгалде деза, иштта йола кхетаченаш берашца каст-каста

дІахьош хилар тахан къаьстта лоархІаме долга. Иштгача моттигашка масал эца мегаргдараш довз къонабарашта. Культуран цІен, библиотека болхлоша дикка къахъийгадар, шоай кхетаче боагІаца боараме хилийта гІерташ.

Галашкарча культуран цІагІа дІайихъача кхетаче дакъа лоацаш бар «Даьхен лорбой» яхача ганза республикерча филиала болхлой, тІема операце ветеранах, МВД викалаш, администрацера нах, иштта кхыбараш. ЛоархІаме хьаьша яь тІаийцар цига Россее турпал волаш ший цїи дІахазийтача Къоастой Ширване гаргара саг, республикерча къаман кхоллама ЦІен исбахъален оагІонцарча балха кулгалдеш йола Абдуракова Аьсет. Тайп-тайпарча шерашка Даьхен гІулакха арабийннача, тІема аренашка лийгача къонгех дийцар кхетаче. Даьхен турпаллий Ди дІаяхача ханацарча деношта, таханарча деношта юкъера бувзам чІоагІбеш дола тІий да. Тахан вайна дагадох, моастагІчун лар хоадаьа, из вохавеш эккхаваяь, вай лаьтгашка Россее байракх лаккха айяр. Турпаллий цІераш вай дегашка даиман яха еза! Иштта хиннад тхьовра денз, иштта хила деза дІахойодача хана а. ТІехъено тІехъенга а ювцаш, яхийла деналах биззаца, Даьхен гІулакха арабаьнна лийнарий цІераш.

14 ГОВЗАНЧАШ

**ГалгIайчен
9 тоаба
к'овсаелар,
КВН лиган
ах чаккхен
доазонашка**

Габгенаькъан Мартина

ГалгIайчен 9 тоаба шоай-ла яхъеялар КВН республикан лигерча ах чаккхен чухъа, из дIайихъар Шолжа-Шахъара культуран ЦIагIа, яхаш, дийцар «Хьалхарчар болама» балха говзанчас Налганаькъан Рамзана.

«Из кхетаче вIашагIееллар дар «Хьалхарчар болам» яха моттигера дакъа, иштта ГалгIай Республикан кагирхой гIулакхех йола Комитет. Дукха сатийса йола яхъий оагIув дIайихъар ишколай, иштта колледжий дешархошта юкъе. Бераша шоай толамаш хетадир ишколерча вахара а, иштта студентий вахара а. Из деррига дIахьош дар таханарча заман кепара, кхувшбоагIараш шоайла бовзарца, дагабаларца дувзадаь. Хьожаш хинна-раша хьаллаьцар къона начIал дараш, чIоагIа тIоараш детташ, дег чура къамаьлаш деш», - аьлар хоамо.

«Оаха дукха кийчо яьяр цу денга. Из духхьал яхъ хинна Iацар - из яр шийна карагIдоалар гойта йиш йола моттиг», - аьлар тоаба керте латтачо.

Проект лаьрхIа яр кхоллама моттиг кийчъяра, кагирхой шоайла дагабалара. Котбаьн-рашта 100 000 сом ахча лург-да.

Магасе «ГIордадега каьхат яздар» яха болам дIаболабир

Габгенаькъан Мартина

№ 386001 йолча Россепотчан профсоюза болхлоша, Магасе «ГIордадега каьхат яздар» яха болам дIаболабир, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIай республикан почтай був-

зама Федеральни гIулакха тIарча наха.

«Из ди белгалдаьлар дукха-ча дикача моттигашца. Магас-Шахъара дешара Центрерча бераша, почтан бувзама болхой бераша кийчийр керттерча кердача шера турпалхо-

чун байташ. Из кхетаче чакхйоалаш, дерригача берашта мерзача даарий совгIаташ делар почтан викалаша», - аьлар хоамо.

«Цу тайпара болам геттара лоархIаме ба Россепотчанна, каьхаташ яздарцара берий безам совбаккха, из гIулакх

дезадолийт тайп-тайпарча оамалашца. Тхо раьза да берашта кердача шера фаьлгаш дала, иштта царца каьхаташ яздара гIулакх хьаллаца. Баркал массанена, цига дакъа лаьцарашта», - аьлар ГалгIайчен УФС кулгалхочо Габгенаькъан Ислама.

Кердача шера тамаш

ГалгIай мехка болх беш я ГIордаде почта

Габгенаькъан Мартина

Керда шу хьатIадоагIаш, эггара дукхагIа деза-ча хIаманга сатувсилга хул берий санна боккхагIар а. Е ханага, е вахара хьалашка, е кхьгча таронга хьежжа доацаш, вай теша ловш хул дикача хIамах, безамах, ира-зах, иштта дерригача дунен тIа машар отгарах. ХIара саг, воккха вар аьнна доацаш, бери санна диканга сатувса-ш хул, из ха тIайоагIа хана.

ЛоархIаме да хала воалла-ча сага новкъостал дар, наг-гахьа мара таро хилац вай иштта волча сага деагIоз е. Из санна йола моттиг хьаллаца безам барашта лаьрхIа Магасерча Кулиева ура-мах почтан отделене яьшка Iооттаяь, ГIордадега доххийташ дола каьхат Iочукхосса йиш йолаш.

Россе почто «ДIадахийта каьхат ГIордадега» яха кердача шера болам дIахьоргба, 2025 шера оаглой бетта

31-ча денга кхаччалца. Из хала болх а бац, цига йоаеш яр цхьа минот ха мара а яц. Из каьхат кердача шера тамашийна гIалакхаш карагIдоалаш волча сагага дIакхачийтара эшар да, ший адрес нийса цу тIа Iояздар. Цу тайпара шоана дагалатташ дар дIакхоачаргда, Вологодски областа Великий Устюг оалача шахъаре, «ГIордаде цIагIа».

Нагахьа санна каьхата тIа адрес а, из дIадоххийтача

сага цIи а яле, жоп лургда Iан бIарловцара. ХIара шера из болам дIахьош хиларо боккхийбараш а юкъебоах, дика гIулакхаш леладара, бераш а шоашта дезар хьаала Iомалу, диканга сатувсаш хул уж.

Дукха бераш сатувсаш хул кердача шера шоашта дагалаттар кхоачашхиларга, цар язду тайп-тайпара каьхаташ, цу чу шоашкара цхьацца дола сурташ чудокха хьож. Цар сатувс бIарччача шера шоаш хьежача диканга.

Деррига а наьха духьа

Россе почто хьайийллай вайцигарча наха Wildberries – товар хьалу моттигаш

Габгенаькъан Мартина

ГалгIай Республিকে гIолла йолча Федеральни почтан Урхалленна чуйоагIа 3 почта-мт, иштта лаьрхIа волча болхлочунга гIолла гIулакх ду 1 дакъа, юрташкара 55 почта. Юкъара хьайицача предприятия чувоагIаш ва 515 совгIа болхло, цу юкъе 163 почтаьон. 2 000 км наькъ тIа почта лелаш я 13 совгIа автомобиль.

ХIара шера ГалгIай Республкан УФС цхьацца кердадараш юкъедаохаш, наьха вахар аттача доаккхаш латт.

Нах Iемаб почтага гIолла каьхаташ дIакхачийта, иштта бувзамах, кхьчарех йоал дIаяла, вахар цхьан моттиге латташ дац. Дукха ха йоацаш, Россепоккхача мах беча Wildberries оалача майданца бувзам лелабара программа кхоачашгеш, РоссегалгIайчен а почташка дехараш дIайиду оагIув хьайийлай.

Из лаьрхIа да интернет-тикашка гIолла деш дола заказаш сов дукха хиларца. ХIанзчул тIехьагIа вай мехка бахача наьха таро хургьа сиха а атта а шоай дехараш хьайиде, цу наьха товар

наIарга хьадахьаргда. Белгалде деза, керда таронаш хьакхолларах дукха пайда боал наха. Цар шоай ха йоае а ца езаш, шоай ханнахьа хьаэцаргда дика товараш почтага гIолла.

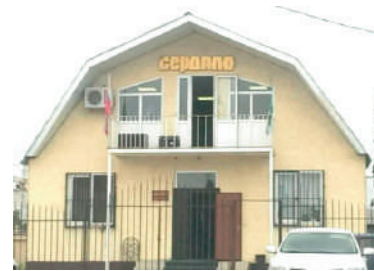
Уж хувцамаш хилар, хьалхагIа Центральни куран тIагIолла цхьана дIайолаь проект бахьан долаш, цига кердадараш юкъедахар дика тIаэцарах.

Хоатташ хиларо хьакхолл эшаш дар, цу тайпара ГалгIайчен почтан болх дегIабара юкъедаоккхаш да из. «Керда хьакхелла моттигаш, эшаш йолча таро-

нашца Iалашо яь я; сиха, лакха дикал йолаш нахацара болх дIабахьа йиш я цига. Со тешаш ва, вайцигарча хIама эцача наха цу гIулакха

боагIаца тайпара мах оттабергба, цох пайда эцаш а хургба», - аьлар ГалгIай Республкан УФС кулгалхочо Габгенаькъан Ислама.

Издательский дом «Сердало» приглашает на работу всех, кто готов добросовестно трудиться в статусе журналиста

Требуются люди, желающие ежедневно творчески работать с информацией, создавать авторские статьи и сообщения. Вас ждет интересная работа, которая дарит встречи с замечательными личностями, открывает новые знания во всех сферах жизнедеятельности нашей республики и страны.

Газета «Сердало» - это дружный коллектив знатоков своего дела, которые всегда помогут вашему профессиональному росту.

Мы приглашаем выпускников школ и вузов, каждого человека, готового креативно и ответственно трудиться в нашем издательском доме.

Обращаться по адресу: г. Назрань, проспект И. Базоркина, 60. Телефон - 8 928 698-54-69.

Эса цлендеш баъча балхага хьежар, Iалама гIулакхех йолча министерствон кулгалхо

Коазой Мадина

Хин гонахъара бердаш ухк тIеххъарча хана хиво до-хадар кхерам боаржабеш да, хIана аьлча геттара хий айденна болх хуле, наьха боахамашка хий чудала

тарлу. Цудухъа Эса цленде, Заречни оалача ураме хин гонахъе, бердаш айде ара-баьлар Галашка.

«Дагводресурсы» яхача оагIон болхлошта тIадилад из гIулакх. Цу оагIонцарча

министерствон кулгал деш вола Мизенаькъан Микаил ший тоабанца хъажа ваха хилар цу моттигашка.

«80 метр дIоахал, 400 кубометр йолча кхеран кхо-ачамца чоагIья аййир хин гонахъе. 400 метрага кхо-

ачаш, дIоахала хин кIалхе кIоаргье гIерташ боахк цига тахан. Геттара хий айденна болх хуле, хатар ца хилийта-ра тIехъа лоархIае да из», - дийцар «Сердалога» министерстве.

Наьсаре имамаша бахархой тIахьийхар лостам, цIено лоаттаяра

Коазой Мадина

Шахъара кулгалхочун кхайка-ралах, Наьсарен имама ЦIолой Хизара, Наьсар-Кертерча ад-министративни куран имама Чомаканаькъан Хьамза-та бахархой тIахьийхар ца йоагIача моттиге нувхаш Iо ца увттаяра; лостам, цIено ле-лаяра, коммунални болхло-ша цу даькъ тIа беш бола болх лорабара.

Шоаш хьехамаш деш, имама-

ша наха хьалхадаьккхар, цIено - из бусалба сага ца хилча дарг-доацарех цаI да.

«Шахъара Iаьдало даим кIовсам лоаттабу нувхаш Iокхувсарца. Оаха ма хулла сани-тарни хьал тоадеш латт, до-азонаш кийчдеш да денгара ди массаза дала, контейнераш Iоувттаю. Бакъда уж хьалаш ло-радарех, иштта бахархой сакхе-там хиларах тийша ба толам», - аьлар Наьсарен администра-це, республике цIихезача шин имама кхайкаралах дувцаш.

Сомий бешарча гаьнашка хьожаш ба боахаме

Коазой Мадина

Лайчилла беттагара ту-шоле беттага кхаччалца, ООО «Йоккхача беша» гаь-наш тоаеш, кийчъеш болх дIакхухь хIара шера. Из хоам «Сердалога» бир юрт-боахама гIулакхех йолча министерстве.

Краснодарера агрономаш-технологаш баьхкаб ухк

шера, цу боахаме гаьнашта доал дар тахан мишта хила деза хьалхадаккха.

Краснодарерча агроно-маша вайцигарча болхлош-та хьех; гаьнаш мишта, ми-чахъара дIахоадае еза, телха ткIовро дIайоаккхаш бола болх мишта дIабахъа беза.

Белгалде деза, ший хан-нахъа кулг тохаш, доал деш йола га сом дикагIа луш ху-лилга.

Г О Б Ъ Я В Л Е Н И Я

Утерянный аттестат №1306050005186, выданный Медико-технологическим колледжем г. Карабулак в 2020 г. на имя Бисаевой Эсет Магомедовны, считать недействительным.

Утерянное водительское свидетельство серии АА №0933624, выданное ПТУ №1 г. Назрани в 2006 г. на имя Камурзоева Руслана Муссаевича, считать недействительным.

Служебное удостоверение, выданное Администрацией Главы и Правительства Республики Ингушетия Вышегурову Тамерлану Абукаровичу, исполняющему обязанности директора ГКУ «Спец. АТП при Правительстве Республики Ингушетия» за № 92-П от 23.05.2025, считать недействительным.

Утерянный аттестат, выданный СКТЭК им. Цурова с.п. Нижние Ачалуки в 2015 г. на имя Эсмурзиева Амирхана Алихановича, считать недействительным.

сердало

Учредитель: Государственное автономное учреждение «Издательский дом «Сердало»

Главный редактор: Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:

Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И.Базоркина, 60.

Тел.: 8 (8734) 77-11-84

Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована

Управлением Роскомнадзора по Республике Ингушетия. Рег. номер ПИ № УУ 06-00033 от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru

Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены

в компьютерном центре ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера

по графику в печать: 10 декабря 2025 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не

совпадать с позицией редакции. При перепечатке

ссылка на газету обязательна.

Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются.

Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве

«Южный регион»,

с готовых диапозитивов

Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № Тираж: 2000 экз.

Кисловодскерча яхъашкара дошо майдилг яхъаш цIавера Осменаькъан Мансур

Гаьгенаькъан Марина

Долакха-Юртарча Осменаькъан Мансура дошо майдилг яккхар, Кисловодске хиннача еригача Россе яхье. Из хоам «Сердалога» бир спортсмена тренераша.

«Укх бетта 3-ча дийнахьа дIайихьача яхъашка дакъа лоацаш бар 16 шерга кхачанза бола спортсменаш. Долакха-Юртарча спорта ишколе кхевъ Мансур дикка белгалваьлар йоккхача турнире. Россе спорта говзанча боарам кхоачашбеш, 62 кг болча латархошта юкье котало яккхар цо. Гаркхой Шамал вар цунна хьехаш хинна тренер», - йоах тхогарча хоамо.

2026-ча шерарча саькура бетта Каслийске дIахьоргйолча Россе яхъашка дакъа лаца аьт-тув хилар вай мехкахочун, из котало бахьан долаш.

Моздакерча яхье 17 майдилг яккхар Долакха-Юртарча грэпплераша

Гаьгенаькъан Марина

Кьилбаседа Кавказа мехкашта юкьерча 39-ча яхье, 17 майдилг йоаккхаш, белгалбаьлар Долакха-Юртарча грэпплераш. Из хоам «Сердалога» бир спортсмений тренераша.

«Тайп-тайпарча моттигашкара спортсменаш бар яхъашка гулбеннараш. Долакха-Юртарча спорта ишколерча спортсменаша 10 дошо, 4 дото, кхоь борза майдилгаш яхьар. Лакхерча лагIа тIа баьлар Iарчакханаькъан Мухьаммад, Куркьанаькъан Iаьла, Хутенаькъан

Зайлмаха, Iарчакханаькъан Джабраил, Келиганаькъан Мухьмад, КIанташанаькъан Юсуф, Гайтанаькъан Iарби, Iарчакханаькъан Ахьмад, Арсмаканаькъан Юсуф, Янданаькъан Ахьмад.

ШоллагIча моттиге эттар Дударанаькъан Iаддал, Евкуранаькъан Аласхан, Манке-

наькъан Юсуф, Дударанаькъан Iаддал-Хьамид.

КхоалагIча лагIа тIа баьлар Гаданаькъан Мухьаммад, Арсмаканаькъан Юсуф, Гаданаькъан Iумар», - дийцар тха газетага. Гелисханаькъан Iаддал ва царна хьехаш вола тренер.

Спорта министра дакъа лаьцар «герга истол» яхача кхетачен юкье

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIай Республикан физически культуран, спорта министр Белхарой Руслан дакъа лоацаш хилар, «Кьилбаседа-Кавказа федеральни куран, Кьулбехьен федеральни куран, иштта кердача исторически доазоний студентий спорт дегIайоалаяр» яхача «герга истол» дIахьоча, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу боахама зарбан болх лелабераша.

«Кхетаче влашагIеллар Шолжа-ГIалий тIа «УниверСпортФеста» чуйоагIаш. Кулгалхочунца цига ваха хилар министра гIонча Султиганаькъан ТIахIир, министра гIонча Йовлой Мухьмад. Цига дийцача къамаьла юкье дар Кьилбаседа Кавказа моттигашка студентий спорт дегIайоалаяр, цунна кагирхой юкьеозар, спортивни хьалаш масанега дIакхоачаш хилийтар, иштта царца къахьегаргдола нах Iалашбар. ВлашагIкхийттача доакъаш-

хоша лаьрхIар шоайла буьзам чIоагIбе, дIахо студентий спорт дегIайоалае кийчо еш бола болх дIабахьа», - аьлар хоамо.

Белгалду, «УниверСпортФест» дIахьош я, «Физически культура, спорт дегIайоалаяра» паччахьалкхен программа хилар бахьан долаш, из хьаллоац Россе спорта Министерствос, ЧР спорта Министерствос, Россе студентий спортивни Союзо, иштта А.А. Кадырова цIерагIча Нохчий паччахьалкхен университето.

Футболист Оздой Мухьмад дикагIа вола ловзархо яха цIи яла оттаваьв

Гаьгенаькъан Марина

ПалгIай футболист Оздой Мухьмад, Греце суперлиге «ПАОК» ФК лайчилла бетта дIадиьхача дий ловзархо юкье, дикагIа вола ловзархо санна белгалваьлар. Из хоам «Сердалога» бир ПалгIай Республикан фут-

бола Федераце.

«Цу лоацача хана цунтаро хилар шоашца ловзарчар наIарашка йиазза бургац чутоха. «Пансеррайкос» ФК ловзар дIахьош цо шозза толам баьккхар, цу ловзара чаккхе чот 5:0 йолаш хилар. Цул тIехьагIа Оздой

Мухьмада хинна толам дIацIоагIбир «Левадиакос» ФК цхьан даькъ тIа. Цар тоаба котьяьлар 3:2 чот йолаш. Мухьмада юкьара баьккха толам бахьан долаш, из дикагIа вола ловзархо яха цIи яла могавир», - аьлар хоамо.

